

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı

Din Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans

**DKAB VE MESLEK DERSLERİ
ÖĞRETMENLERİNİN AKILLI TAHTA KULLANMA
BECERİLERİ
(DİYARBAKIR ÖRNEĞİ)**

Müslüm YALÇI

13924001

Danışman

Doç. Dr. Davut IŞIKDOĞAN

Diyarbakır 2019

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı

Din Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans

**DKAB VE MESLEK DERSLERİ
ÖĞRETMENLERİNİN AKILLI TAHTA KULLANMA
BECERİLERİ
(DİYARBAKIR ÖRNEĞİ)**

Müslüm YALÇI

13924001

Danışman

Doç. Dr. Davut IŞIKDOĞAN

Diyarbakır 2019

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “DKAB ve Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanma Becerileri” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

30/07/2019

Müslüm YALÇI

T.C

DİCLE UNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DIYARBAKIR

Müslüm YALÇI tarafından yapılan “DKAB Ve Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanma Becerileri(Diyarbakır Örneği)” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

<u>Ünvanı</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Başkan :	(Danışman) Doç. Dr. Davut IŞIKDOĞAN	
Üye :	Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Mühdi GÜNDÜZ	
Üye :	Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim ÖNER	

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 12/07/2019

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

.../08/2019

Prof. Dr. Nazım HASIRCI

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

(MÜHÜR)

ÖN SÖZ

Bilgi, bizi kutsal soruların dayanılmaz cazibesiyle, var olanın var oluş serüvenine dahil eden ve kapkaranlık bulutları bir fener gibi dağıtıp aydınlığa çıkararak, hayatın en nadide çiçeğidir. Bir çiçek gibidir, zira kokladıkça yaklaşmak istersin, yaklaştıkça da koklamak istersin. Ama dikenlidir, yetiştirilmesi zordur. Elde etmek yüce bir çaba ister. Uzun bir yolculuk neticesinde elinde tutabilirsin.

Bilgi, kaçınılmazlığın ta kendisidir. Sorumluluk getirir, bilme sorumluluğu. İnsanoğlu, tarihi boyunca her ne kadar sorumluluk kavramından kaçınmaya çalışmışsa da bilginin kaçınılmaz cazibesi karşısında yenilmiş ve bilgiye ulaşma serüveni büyük bir anafora dönüşmüş olup günümüz teknolojilerine evrilmesine kadar süregelmiş ve muhtemelen süregidecektir.

İşte bütün bu, bilgiye ulaşma güdüsüyle cezbolduğum ve alanımda farkındalık oluşturma, bir eksikliğin giderilmesi amaçlarıyla başladığım araştırmamda, bir nebze olsun eğitim camiasına, özelde Din Eğitimi eğitimcilerine bir kaynak teşkil edebildiysem ne mutlu bana. Kutsiyet atfettiğim Din Eğitimi alanında teknolojinin imkânlarından faydalanma ve din eğitimini maksimum verimle sürdürme bağlamlarında bu çalışmaya başlama konusundaki cezboluşum böyle başladı.

Bu cezboluşun tetikleyicisi ve süreç içerisinde her türlü yardımda bulunan, çok değerli hocam Doç. Dr. Davut IŞIKDOĞAN başta olmak üzere, süreç içerisinde yaşadığım onca sıkıntılara rağmen desteklerini esirgemeyen aileme, özellikle beni hiçbir anımda yalnız bırakmayan çok değerli eşime, araştırmada yardımcı olan ve gönül rahatlığıyla sorabildiğim sorulara içtenlikle cevap veren değerli öğretmenlere çok teşekkür ederim.

Müslüm YALÇI

Diyarbakır 2019

ÖZET

Bu araştırmada DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin akıllı tahta kullanım becerileri irdelenmiştir. İlgili öğretmenlerin derslerinde teknoloji kullanım durumları, teknolojik gelişmeler ile ilgili hazırbulunuşlukları, ders anlatımında karşılaşılan genel sorunlar, eğitim-öğretim sürecinde en sık başvurulan teknoloji türü ve derste BT kullanımının avantajları-dezavantajları gibi konularda öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak özellikle FATİH projesi bağlamında bir analiz yapılmaya çalışılmıştır.

Araştırma; 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde, Diyarbakır ilindeki ilkokul ortaokul ve liselerde görev yapan 22 DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleriyle, yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla bina edilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler ses kaydına alınmış ve daha sonra ses kayıtlarının dökümü yapılarak bir tema oluşturulmuştur. Veri analizlerinde, kodlama yöntemi ile içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Verilerin analizi neticesinde DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin derslerinde akıllı tahta kullanımı konusunda oldukça istekli oldukları, dersi daha çekici hale getirmek için çağdaş öğretim yöntem-tekniklerini kullanmaya çalıştıkları, ders materyallerini zenginleştirme çabasında oldukları görülmüştür. Ancak okullardaki teknolojik altyapı noktasında bazı sıkıntılar yaşadıkları, eğitimin diğer paydaşlarından(öğrenci-veli-öğretmen-okul idaresi) çeşitli sebepler dolayısıyla destek görmedikleri de DKAB dersi özelinde açığa çıkmış, ayrıca teknoloji kullanımı konusunda bazı eğitimlere ihtiyaç duydukları da görülmüştür.

Anahtar Sözcükler

Din Eğitimi, teknoloji, eğitimde teknoloji, din eğitiminde teknoloji, FATİH

ABSTRACT

In this research, the skills of using smart board of Religion and Morals and vocational lessons teachers have been examined. An analysis has tried to be done based on the opinions of teachers on subjects such as technology usage in their lessons, especially on usage of FATİH project readiness about technological developments, general problems encountered during classes, the type of technology most commonly used in the education process and advantages and disadvantages of using IT.

Research has been conducted in second term of 2018-2019 educational year with 22 Religion and Morals and vocational lessons teachers who work in primary and secondary schools in Diyarbakir by using semi structured interview forms. Interviews with the participants were recorded and a theme was created by a breakdown of the audio recordings. In data analysis, content analysis technique with coding method has been used.

As a result of the analysis of the data, it has been seen that Religion and Morals and vocational lessons teachers are very eager to use technology in their lessons, they try to use modern teaching methods and techniques to make their course more attractive, and they try to enrich the course materials. However It has appeared that they experience some problems about technological infrastructure of the schools and particularly for Religion and Morals lessons they don't get support from other parts of education (such as student, parent, teacher and school administration) for various reasons, also it has been understood that they need some training about usage of technology.

Keywords

Religious education, technology, technology in education, technology in religious education, FATİH

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖN SÖZ	I
ÖZET	III
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLO LİSTESİ.....	IX
KISALTMALAR	XII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
PROBLEM TANIMI.....	4
1.1. PROBLEM	4
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	6
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	6
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	7
1.5. VARSAYIMLAR.....	7
İKİNCİ BÖLÜM.....	9
KURAMSAL TEMELLER VE ALANYAZIN TARAMASI	9
2.1. KURAMSAL AÇIKLAMALAR	9
2.1.1. Din Eğitimi	9
2.1.2. Türkiye’de Din Eğitimi Tarihi.....	9
2.1.3. Uluslararası Eğitim Teknolojisi Standartları	11

2.1.4. Bilişim Teknolojilerinin Eğitimde Kullanımı.....	11
2.1.4.1. İntel Gelecek İçin Eğitim Projesi.....	15
2.1.4.1.1. İntel Öğretmen Programı	15
2.1.4.1.2. İntel Öğrenci Programı	15
2.1.4.2. FATİH Projesi.....	16
2.1.5. Din Eğitiminde Teknoloji Desteği.....	20
2.2. ALANYAZIN TARAMASI.....	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	28
BULGULAR VE YORUM.....	28
3.1. ÖĞRETMENLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİYLE İLGİLİ BULGULAR	28
3.2. ÖĞRETMENLERİN DERSTE TEKNOLOJİ KULLANIMIYLA İLGİLİ BULGULAR	31
SONUÇ VE ÖNERİLER	59
1. SONUÇLAR	59
2. ÖNERİLER	64
KAYNAKÇA.....	66
EKLER.....	70
EK-1 GÖRÜŞME FORMU.....	70
ÖZ GEÇMİŞ	72

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılım.....	28
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı	28
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Olduğu Okula Göre Dağılımı	29
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	29
Tablo 5. Katılımcıların Alanla İlgili Literatür Takibi Durumlarına Göre Dağılımı	30
Tablo 6. Katılımcıların Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı	30
Tablo 7. Katılımcıların Görev Yaptıkları İlçelere Göre Dağılımı	30
Tablo 8. Katılımcıların Derste Kullandıkları Öğretim Yöntemlerine Göre Dağılımı	31
Tablo 9. Derste Kullanılan Araç Gereçlerle İlgili Bulgular	32
Tablo 10. Öğretmenlerin Teknolojiye Bakış Açılırları İle İlgili Bulgular	33
Tablo 11. Öğretmenlerin Türkiye’de Ve Dünyada Eğitimde Teknoloji Kullanımı Amacıyla Yapılan Yeniliklerle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular.....	33

Tablo 12. Öğretmenlerin FATİH Projesi İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular.....	
.....	
.....	34
Tablo 13. Katılımcıların Dersin Anlatımında Eğitim Ortamı Sınırlılıkları İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular	
.....	
.....	35
Tablo 14. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular.....	
.....	
.....	37
Tablo 15. Katılımcıların DKAB Dersi Bileşenlerinin Uyumu İçin Yapılması Gerekenler İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular	
.....	
.....	38
Tablo 16. Katılımcıların DKAB Dersi İçin Yapılabilecek Gelişmeler İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular.....	
.....	
.....	40
Tablo 17. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanım Durumları İle İlgili Bulgular	
.....	
.....	42
Tablo 18. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknolojinin İmkânlarından Faydalanma Durumu İle İlgili Bulgular	
.....	
.....	42
Tablo 19. Katılımcıların DKAB Dersi İçin Akıllı Tahtada Ders Anlatımının Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular.....	
.....	
.....	43
Tablo 20. Katılımcıların DKAB Ders İçeriklerine Akıllı Tahta Üzerinden Ulaşılma Durumları İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular	
.....	
.....	44
Tablo 21. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Kendilerine Sağladığı Avantajlar İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular.....	
.....	
.....	46

Tablo 22. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sebep Olduğu Sınırlılıklar İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular	47
Tablo 23. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtaya Uygun Ders İçeriklerinde Yapılabilecek Güncellemeler İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular.....	49
Tablo 24. Katılımcıların DKAB Dersine Uygun Akıllı Tahta Uygulamaları İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular	51
Tablo 25. Katılımcıların DKAB Dersi Müfredatının Akıllı Tahta Kullanımına Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular	51
Tablo 26. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtayı En Sık Kullandıkları Konular İle İlgili Bulgular.....	52
Tablo 27. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknolojinin Daha Verimli Kullanılabilmesi İçin Çözüm Önerileri İle İlgili Bulgular	54

KISALTMALAR

BDE	Bilgisayar Destekli Eğitim
bkz.	Bakınız
BT	Bilişim Teknolojileri
C.	Cilt
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
DKAB	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi
DOGM	Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
FATİH	Fırsatları Artırma Ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
Hz.	Hazreti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ODSGM	Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü
PC	Personal Computer
s.	Sayfa
S.	Sayı
yy	Yüzyıl

GİRİŞ

Eğitim en geniş anlamda, kişilerin toplumun kurallarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal aşamalarıdır(Smith, Stanley ve Shores, 1957). Eğitim birçok farklı metotla veriliyor olsa da esasında sistemli ve koordine yöntemlerle amaçlanan kazanımlar edindirilmeye çalışılır. Bunu sağlamak için uygulanan yöntemle öğretim denir.

Öğretim, bireyin öğrenmesi için bilginin verildiği eğitim öğretim ortamının, verilecek bilgileri iletirken ve öğrencinin bu bilgileri alırken kullanılacak yöntem, teknik ve ilkelerin, araç ve gereçlerin, bunlarla beraber zamanın ve ekonomik şartların oluşturulmasıdır. Öğretmenler sınıf ortamını uygun hale getirerek işleyişi sağlayıp eğitime uygun öğretim yöntemlerini belirleyen kişilerdir(Kaya, 2005). Görüldüğü gibi Kaya, öğretmenlerin sınıf ve ders ortamını, kısacası öğretimi koordine etme sorumluluğu olduğundan bahsetmiştir. Öğretmenlerin sınıf ortamını etkili bir ders süreci için hazır hale getirmesi çeşitli süreçlerden oluşur. Bu süreçlerin bir kısmı öğretmenin kendi tutum davranışlarıyla ilgiliyken, kimisi de sınıfın fiziksel altyapısıyla, teknolojik olgunluğuyla ilgilidir. Öğretmenlerin kendi tutum davranışları ile alakalı olan kısım, daha çok, araştırmamızın konusuna girmektedir. Öğretmen sınıf ortamında etkili bir ders işleyişi istiyorsa kendisini durağanlıktan kurtarmalıdır ve sürekli güncel olmalı, kendini geliştirmelidir. Ülkemizde, Milli Eğitim Bakanlığı da öğretmenlerinin çağın gereksinimlerine uygun, çağdaş vizyona sahip ve sürekli gelişen bireyler olmaları için gerek çeşitli projelerle, gerekse de hizmetiçi eğitim kurslarıyla bu soruna çözüm getirmeye çalışmaktadır.

Öğretmenlerden beklenti, eğitim kalitesini sürekli yukarda tutmaları ve devletin uzak hedefleri arasında bulunan, iyi birey, çağdaş toplum olgularına olumlu anlamda yardımcı olmalarıdır. Esasında öğretmenlerin temel amacı ve var olma sebepleri de budur. Özellikle yapılandırmacı eğitim yaklaşımıyla beraber, öğretmenler toplumun yol göstericisi, adeta birer ışık kaynağı rolü almışlardır. Öğretmenlerin bu rolü benimseyebilmeleri ve ilgili amaçlar kapsamında hareket edebilmeleri için, dediğimiz gibi kendilerini sürekli güncel tutmaları ve çağın gereksinimlerine uygun metotlarla eğitim öğretimin kalitesini artırmaları gerekmektedir.

Teknoloji mal veya hizmetlerin üretiminde veya buna yönelik amaçların gerçekleştirilmesinde kullanılan beceriler, yöntemler, işlemler, tekniklerin derlenmesi veya bilimsel araştırmalardır. Eski tarihlerdeki mağara çizimleri ve süs eşyaları ile resimler bugünkü teknoloji dediğimiz şeyin kaynağı olarak düşünülmektedir(Aksoy, 2003). Günümüzde hemen her alanın teknolojiyle bağlantısı vardır. Teknoloji kullanımının giderek yaygınlaşma eğilimi gösterdiği alanlardan bir tanesi de eğitimidir.

Eğitimde teknoloji kullanımı ülkemizde 2000’li yılların başlarıyla beraber gündeme gelmiş olup süreç içerisinde çeşitli merhalelerden geçmiş ve günümüz halini almıştır. Toplum yapısının temelini oluşturmada çok büyük bir öneme sahip olan eğitimde, teknoloji desteğiyle beraber kendi içindeki birçok sorunun çözülmesine olanak sağlanmıştır. Ayrıca eğitimde teknoloji kullanımının, maksimum verim-minimum israf olanağı sağladığı görülmektedir. Bütün bu açılardan bakıldığında eğitimde teknoloji kullanımı toplumsal anlamda önemli bir yer kaplamaktadır ve olabildiğince uygun şekilde kullanımı ile beraber hayatımızda yeni kavramların oluşması ve bilginin yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Ama dediğimiz gibi her ne öneme sahip olursa olsun, sonuçta eğitimi veren konumunda olan eğitimciler, yani öğretmenler bu boyutun temel ayağını oluşturmaktadır ve öğretmenlerin hazırbulunuşluğu, eğitimin kalitesini belirleyen temel faktördür. Dolayısıyla teknolojinin eğitimde uygulayıcıları olan öğretmenlerin çeşitli bilgi becerilere sahip olmaları gerekmektedir. İşte araştırmamızın konusu da bu bilgi becerilerin ne düzeyde olduğunun ortaya çıkarılmasına dönüktür.

Doğrusu çok geniş kapsamlı kavramlardan yola çıktım. Ama genel kavramlardan yola çıkarak asıl konumuza giriş yapmak, konunun önemini anlamamızı sağlayacaktır. Her ne kadar konumuz sadece DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma becerileri üzerine olsa da bu kavramlarla alakalı bilgi sahibi olmadan değerlendirme yapmak çok uygun olmayacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM TANIMI

1.1. PROBLEM

Bu araştırmada temel esas DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma becerileri üzerinedir. Bunu irdelerken ölkemizde din eğitiminin karşı karşıya olduğu sorunların da bilinmesinde fayda olacaktır. Din eğitimi başlı başına bir sorunsallıkla karşı karşıyadır. Cumhuriyet dönemi ile beraber bu sorunsallık kendi iç dinamikleriyle ölkemizin en büyük enerji kayıplarının başında gelmiş ve günümüze kadar da sürekli güncellenen bir sorunsallıktır. Bu sorunsallık din eğitiminin ta kendisidir. Çünkü 20. yy başlarında Türkiye’de bir rejim değişimi olmuş ve yeni ölkenin kurucuları ölkenin en demokratik yönetim biçimi olan cumhuriyet ile yönetilmesine karar vermişlerdir. Fakat din konusu yeni yönetim sisteminde bir türlü sağlam bir zemine oturtulamamıştır maalesef. 1937 yılında anayasaya giren laiklik ve laik eğitim sistemleriyle beraber “din”in eğitimdeki yeri artık daha çok tartişılmaya başlanmıştır. Zaman içerisinde din eğitiminin okullarda zorunlu olmasına ve bunun için üniversitelerde eğitimci yetiştirmek ilgili bölümlerin kurulmasına karar verilmiştir. Biz araştırmamıza bu bağlamda bakmayacağımız için derinlemesine incelemeyeceğiz. Fakat ölkemizde din eğitiminin karşı karşıya olduğu engellerin biliniyor olması konumuzun daha iyi bir şekilde irdelenebilmesine olanak sağlayacaktır.

Türkiye’de din eğitimi verecek kişiler üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olmak kaydıyla seçilmektedirler. İlkokul, ortaokul ve liselerde din eğitimi dersleri, Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi ile Meslek Dersleri ve seçmeli dersler olarak

isimlendirilmektedir. Bu derslerin bu okullardaki eğitimini verecek kişiler MEB tarafından çeşitli kriterler belirlenerek seçilmektedir. Dolayısıyla bu öğretmenlerin her türlü eğitimi, teknolojik yeterlilikleri ve eğitimcilik kabiliyetleri hizmet öncesi üniversiteler tarafından, hizmetiçi olarak da MEB tarafından verilmektedir.

Din; inanılan yaratan tarafından insan tavrı, davranış ve yaşantılarının bir düzen içerisinde sürdürülmesi ve kısaca iyi bireyler ve sağlıklı toplum yaşantısı oluşturulması amacıyla bizlere içimizden seçtiği elçiler aracılığıyla bildirdiği kurallar bütünüdür diyebiliriz. Din çeşitli süreçlerden geçtikten sonra bir eğitim bilimi türü olarak kabul edilmiştir. Din eğitimi bilimini diğer bilimlerden ayıran en önemli şey, ölümden sonrası için de yolumuza ışık tutabilmesidir. Çünkü diğer pozitif bilimlerin tamamı ölümlü yüz yüze gelene kadar bir anlam ifade etmekte, ölümden sonrası için herhangi bir yorum yapamamaktadır. Bu anlamda bakılınca din oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Ayrıca, yaradanın bizlerden beklediği bir görev de dinin hem öğrenilmesi ve hem de diğer insanlara da tebliğ edilmesi ve öğretilmesidir(Âl-i İmrân sûresi, 104). Bu kadar yüce bir görevin yerine getirilmesi böylece daha da önemli bir hale gelmektedir. Ama maalesef zaman içerisindeki tecrübeler bize göstermiştir ki, din layığı ile öğrenilip öğretilmediği takdirde, bir kısım avamın dilinde adeta oyuncak haline gelmekte ve toplumda yaşanan sorunların kaynağıymış gibi lanse edilmektedir. Oysaki esasında din; anarşiyi yok edip toplumda var olan ve olması muhtemel tüm sorunların çözülmesini amaçlamaktadır, hem hayatta ve hem de ölümden sonrası için. Dolayısı ile dinin eğitimi ancak profesyoneller tarafından verilirse ve dediğimiz gibi layığı ile öğretimi yapılırsa gerçek manada bir nizam ve intizam sağlanabilmektedir.

Tüm bu açılardan bakılınca din eğitimini verecek kişilerin yeterlikleri büyük önem arz etmektedir. Her açıdan donanımlı olması gereken bu profesyonellerin aynı zamanda çağın gereklerine uygun yöntem ve teknikleri de iyi biliyor olmaları gerekmektedir. Çağdaş vizyona sahip olmak ve teknolojik gelişmeleri takip edip kendini yetiştirmek din eğitimcileri açısından son derece gereklidir. Çağdaş vizyon, tabiri caizse, o zamanın gereklerine göre dinin güncellenmesi demek değildir. Çünkü din

çağlar üstü bir olgudur ve zaman bizlere göstermektedir ki, yıllar geçtikçe dini bilgiler gençleşmekte, insanlar bir sosyolojik travma ortasında toplumsal düzenin sağlanması ve var olan savaşların sona erdirilmesi, yeryüzünde barış ve kardeşliğin hakim olması, eşit haklara sahip olunması için bir arayış içerisine girerken aslında aradıkları şeyin mana itibariyle dinin ta kendisi olduğunu farketmektedirler. Çağdaş vizyon, zaman geçtikçe hep güncelliğini koruyan dinin modern yöntem, araç ve gereçler kullanılarak öğretilmesidir. Din eğitimcisinin sahip olması gereken çağdaş vizyon da budur.

Bu çalışmamızda da din eğitimcilerinde olması arzu edilen çağdaş vizyonun, teknolojik yeterlilik boyutu ele alınmaktadır. DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri, aslında ne kadar ağır bir sorumlulukları olduklarının farkında olmalıdırlar ki bu konumuz dışındadır, teknolojiyi çok iyi içerleyip dersleriyle harmanlayarak her türlü öğretim teknolojisinden azami düzeyde yararlanmalıdırlar. Bu açıdan bakınca, araştırmaya konu edindiğimiz bu boyutun ne aşamada olduğu, kısaca DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin teknolojiyi ne ölçüde kullandıkları bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte araştırma boyunca bu konu ele alınmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma boyunca DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin akıllı tahta kullanma becerileri ve bu becerileri belirleyen çevresel faktörlerin neler olduğu sorunlarından yola çıkılarak, ilgili öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi nasıl daha iyi kullanabilecekleri ile alakalı çeşitli tespitlerde bulunulmuş ve yorumlamalar yapılmaya çalışılmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma boyunca, din kavramına bir kutsal olgu olduğu varsayımıyla bakılmıştır. Kutsallığı, direk olarak yaradanın buyruklarını kapsamaları ve nihai hedefleri itibariyle toplumsal düzeni sağlamasıdır. Din eğitimcilerinin teknolojiyi kullanma becerileri, dinin kutsallık boyutuna hizmet etmektedir. Keza din eğitimcilerinin teknolojiyi kullanma becerileri nihai olarak, yetiştirilecek nesillerin dini yeterliliklerine

etki etmektedir. Dolayısıyla bu kutsal vazifenin hakkı ile yerine getirilmesi, din eğitimcilerinin derslerinde en iyi yöntem ve teknikleri kullanmalarıyla doğrudan orantılıdır.

Günümüz itibariyle görmekteyiz ki eğitim; teknolojik araç ve gereçlerle donatıldığında ve kontrollü kullanıldığında maksimum verimin sağlanması kaçınılmaz olmaktadır. Edgar Dale'in çokça bilinen yaşantı konisi modeline göre eğitim sürecine katılan duyu organları arttıkça öğrenme olayı daha hızlı ve etkili olabilmektedir(Yalın, 2002). Teknoloji ile beraber eğitim sürecine katılan duyu organları artmaktadır. Dolayısıyla teknolojinin kullanılma ölçüsü, nasıl kullanılması gerektiği, kullanılmasının gerekliliği bu anlamda ehemmiyetlidir. Eğitim sürecinin uygulayıcıları olan öğretmenlerin, teknolojik yeterlikleri de günümüz itibariyle eğitimin niteliğine doğrudan etki etmektedir. Ayrıca bu araştırmada özellikle bu alanda eksik olan bir boyutun irdelenmesi amaçlanmıştır. Çünkü teknolojinin eğitimde kullanılmaya başlanması yakın bir tarihe denk gelmekte ve bu yüzden bu alanda çok fazla araştırma örnekleri görülememektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma; 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde, Diyarbakır ilinde bulunan merkez ilçelerden Kayapınar, Sur, Bağlar ve Yenişehir'deki ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 22 DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlıdır. Bu öğretmenler herhangi bir kritere bağlı kalınmadan, rastgele gidilen okullarda rastgele seçilmişlerdir. Bazılarıyla bulunduğu esnadaki boş bir dersinde, bazılarıyla da uygun olduğu zaman için randevu alınarak yine okulda görüşülmüştür.

1.5. VARSAYIMLAR

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların gerçek düşünceleri oldukları varsayılmıştır. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda belirli bir donanımına sahip oldukları varsayılmıştır. Ayrıca araştırmaya başlamadan önce

yapılan hazırlıklar aşamasında çeşitli gözlem ve değerlendirmelere göre, eğitimde teknoloji kullanımı; ilkokul, ortaokul ve liselerde FATİH projesi ve özellikle de etkileşimli tahta ağırlıklı olarak yürütüldüğü görülmekle beraber araştırmanın seyri de bu bağlamda yapılandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER VE ALANYAZIN TARAMASI

2.1. KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1.1. Din Eğitimi

Din eğitimi, kişinin dini tutumlarında kendi yaşantıları yoluyla bilerek ve isteyerek değişim meydana getirme denemeleri sürecidir. Din eğitimi, örgün ve yaygın eğitim içerisindeki din ile ilgili verilen eğitim süreçlerine işaret etmektedir (Tosun, 2002, s.22-24). Tosun din eğitiminin 2 temel ayağı olan “din” ve “eğitim” kavramları üzerinde durmaktadır. Bu 2 kavramı ayrı ayrı değerlendirmek genel olarak din eğitimine bakış açımıza ışık tutacaktır.

Din; insanoğlunun doğuşundan ölümüne dek süren süreçte kendini, evreni, hayatın anlamını ve hatta ölümden sonrasını anlayabilmek için kendine sorduğu sorulara, ilahi bir güç tarafından verilen cevaplar ve bu cevapların oluşturduğu sistematik kurallar bütünüdür. Eğitim ise birçok tanımı olmakla beraber insan tavır tutum ve davranışlarını belirli bir amaca yönlendirecek şekilde değiştirmek için yapılan her türlü etkinlik süreci olarak tanımlanabilir. Bu 2 kavramı bir arada düşünerek daha rasyonel bir din eğitimi tanımlaması oluşturabiliriz. Buna göre din eğitimi; sistematik bir yapıdadır, özel bir amaç için verilir ve ilahi bir anlam içermektedir. Nihai hedefi manevi açıdan donanımlı bireyler yetiştirmektir. Ülkemizde büyük bir sorun olarak zihinlere işlenen din eğitimi, esas itibariyle toplum yararına hedefler bütünü içermektedir.

2.1.2. Türkiye’de Din Eğitimi Tarihçesi

Din; Türkiye’de, Cumhuriyet dönemi boyunca, eğitimdeki boyutu itibariyle

tartışıl gelmiştir. Ayrıca bu tartışmalarda esas itibarıyla okullarda verilen din eğitimi büyük bir sorun olarak görülmüş ve bunun neticesinde de din eğitimi ile alakalı olarak aşağı yukarı bütün varyasyonlar denenmiştir. Kimi zaman okullarda din eğitimine hiç yer verilmemiş, kimi zaman seçmeli ders olarak okutulmuş ve kimi zaman da, günümüz itibarıyla de var olan, zorunlu ders olarak okutulmuştur.

Din eğitim-öğretimi bağımsız bir disiplin olarak, Türkiye’de ilk defa geleneksel eğitim kurumlarının yanı sıra modern öğretim kurumlarının yer alması ile birlikte bu kurumlarda din, diğer derslerin yanı sıra, özel bir ders içinde öğretilmeye başlanınca ortaya çıkmıştır(Bilgin, 2001).

3 Mart 1924 tarihinde çıkarılan Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu’ndan sonra okul programlarında Din Bilgisi öğretiminde yeni düzenlemeler yapılmıştır(Doğan, Tosun,2002).

1924 yılında çıkarılan Tevhidi Tedrisat Kanunuyla ülkede bütün eğitim ve öğretim, Maarif Vekâletine verilir. Medreseler kapatılıp onların ortaöğretim seviyesine denk düşen İmam Hatip Okulları, yüksek kısmı yerine de Daru'l-Fünûn'da bir İlahiyat Fakültesi açılmıştır. Diğer Öğretim kurumlarında ise, 1927 yılına kadar Din Dersi, zorunlu ders olarak okutulmuştur. Ancak, 1927-1929 yılları arasında İmam Hatip Okullarının, 1933 yılında da İlahiyat Fakültesinin kapatılmasıyla, din eğitimi resmen okullardan kaldırılmıştır. Ayrıca, insanların özel olarak din eğitimi ve öğretimi almaları da imkânsız hale getirilmiştir.

Daha sonra 1946’da çok partili demokratik sisteme geçişle birlikte, halk din eğitimi ile alakalı isteklerini daha yüksek bir sesle dile getirmeye başlamıştır. 1948’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde okullarda din dersleri meselesi tartışılmış ve ilkokul 4 ve 5. sınıflara normal okul saatleri dışında isteğe bağlı din derslerine yer verilmesi kararlaştırılmıştır. TBMM’de yapılan tartışmalara bakıldığı zaman, din derslerinin okul programı içerisinde yer verilme gerekçeleri oldukça dikkat çekicidir. Bazıları şöyledir; çocukların büyüklere karşı saygı göstermemesi, Komünizme karşı dinin gücünden yararlanma, dinin Türk kültürünün önemli bir unsuru olması, ölen yakınlarının

arkasından gençlerin Kur'an okumayı bilmemesi vb. gerekçeler. Görüldüğü gibi bu gerekçeler dini bir gerekçe olmaktan daha çok sosyolojik gerekçelerdir(Kaymakcan,2005). Bu gerekçeler dolayısıyla ilk olarak 1947 yılında İmam-hatip kursları, 1949'da İlahiyat Fakültesi ve 1950 yılında da imam-hatip okulları yeniden açılmıştır. 1957 yılında liselere seçmeli olarak Din dersi konulmuş ve 1982 yılına kadar da bu şekilde devam etmiştir.

Türkiye'de 1982'de yapılan Anayasa'nın 24. Maddesinde: "... din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din Kültürü ve Ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitimi ve öğretimi ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır...", yine 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 12. Maddesinde: "Türk millî eğitiminde lâiklik esastır. Din Kültürü ve Ahlâk Öğretimi ilkokul ve ortaokullar ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır" maddesi gereği, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ilkokul ortaokul ve liselerde zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

2.1.3. Uluslararası Eğitim Teknolojisi Standartları

Eğitim teknolojisi; AECT (Association for Educational Communications and Technology) (2004) tarafından, "performansı artırma ve öğrenmeyi kolaylaştırma için uygun teknolojik kaynakların ve sürecin yaratılması, kullanılması ve yönetilmesi ile yapılan etik uygulamalar ve çalışmalar" olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda ihtiyaç duyulan yeterliliklere yönelik ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından paydaşların görüşleri alınarak ve güncel uygulamaları değerlendirerek birçok standart (Ulusal Öğretmen Eğitimi Kurulu (National Council for Accreditation of Teacher Education NCATE), Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yeterlikleri gibi) oluşturulmuştur.

2.1.4. Bilişim Teknolojilerinin Eğitimde Kullanımı

Hızla gelişen dünyada hayatımıza katılan yeni kavram, olgu, araç ve tutumlarla yüz yüze kalıyor ve günlük yaşantımızda da bunların etkilerini mutlaka hissediyoruz.

Özellikle teknoloji bize günlük yaşama dair, farklı hayat kurtarıcı durumlar ve araçlarla hayatın her alanında bir etkileşim sağlıyor. Bu araçlar sayesinde kimi zaman çok uzak mesafelere çok kısa sürede varabiliyorken; kimi zaman görünmeyeni görünür hale getiriyor ve kimi zaman da çok zor ulaşılabilecek bilgiye rahatlıkla ve çok kısa sürede ulaşabiliyoruz.

Bilgiye ulaşmanın hiç bu kadar kolay olmadığı bir zaman diliminde yaşıyoruz. Artık bir bilgisayar ve internet bağlantısı aracılığıyla yeryüzündeki bütün bilimlerin bilgisine ulaşabiliyor ve geçmişin yaşantılarıyla geleceğe bir adım önde başlama imkânı bulabiliyoruz.

Teknolojinin bilgiye ulaşma noktasında bize sağladığı imkânlar gerçekten mucizevi bir hal almış durumda. Son cümleyi değerlendirirken, geçmiş ve geleceğe aynı anda, adeta bir zaman tüneline bakarak değerlendirmekte de fayda var. Sözelimi geçmişte bir bilgi araştırması için dev ciltlerle ansiklopedi taraması yapmak gerekirken, günümüzde bilgisayar ekranında herhangi bir arama motoru kullanarak istediğimiz hemen her bilgiye ulaşmak çok basit bir hal almış durumdadır. Bilgiye ulaşmamızı sağlayan bu teknolojilere kısaca bilişim teknolojileri diyebiliriz.

Bilişim teknolojisi, elektronik ortamda bilgiye ulaşma, elde etme, kaydetme, düzenleme, kullanma ve sunma olanağı veren donanım(bilgisayarlar, tarayıcılar, dijital kameralar, v.b) ve bilgisayar yazılımları(veritabanı ve çoklu ortam programları) ile telefonlar, belge-geçerler, modemler ve bilgisayarlar gibi bilgiye erişme ve kullanmayı sağlayan telekomünikasyon araçlarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir(UNESCO, 2005). Genel olarak bilişim teknolojileri, “bilginin toplanması, işlenmesi, saklanması ve gerektiğinde herhangi bir yere iletilmesini ya da herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini sağlayan teknolojiler” olarak tanımlanabilir (Ceyhun ve Çağlayan 1997).

MEB ilköğretim Kurumları Yönetmeliğinde ilköğretim kurumlarının amaçları arasında “Öğrencileri kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, teknolojiyi etkili biçimde kullanabilen, planlı çalışma alışkanlığına sahip estetik duyguları ve

yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetiştirmek” yer almaktadır(Tebliğler Dergisi (Değişik: 2.5.2006/26156 RG)). Bu amaca ulaşmak için eğitim sitemimiz içerisine teknolojiyi yerleştirmek ve her ders için ayrı ayrı ve özel olarak teknolojinin imkânlarından faydalanmak gerekmektedir.

Türkiye’de üretilen projelere örnek vermek gerekirse, teknolojinin okullara entegrasyonunu sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığının 1997 yılında 4306 sayılı “Temel Eğitim Yasası” ile zorunlu eğitimi 8 yıla çıkarmasıyla birlikte ilköğretim kalitesinin artırılması amacıyla bütün ilköğretim okullarına bilgi teknolojisi (BT) sınıfları kurulmaya başlanması verilebilir(Akkoyunlu & Yılmaz, 2005).

Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi, Endüstriyel Okullar Projesi, Yaygın Mesleki Eğitim Projesi, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Çağı yakalama 2001 Projesi gibi iç ve dış kaynaklı projeler ile çeşitli hibe projeleri büyük ölçüde eğitim ve bilgi teknolojileri odaklı olmuştur. Bu çerçevede; tüm bu projelere ilaveten ve hepsinden daha büyük ölçekli ve kapsamlı olmak üzere Temel Eğitim Programı 1998 yılında uygulamaya konulmuş olup, çalışmalar halen sürdürülmektedir. Temel Eğitim programı birinci fazı kapsamında 2.802 ilköğretim okuluna bilgisayar, yazıcı, televizyon, tepegöz ve bilgisayar yazılımlarının yer aldığı, internet erişimi bulunan Bilgi Teknolojisi (BT) sınıfları oluşturulmuş ve bu sınıflara video, video kasetleri ve tepegöz saydamı sağlamak üzere, satın alma işlemleri yapılmıştır(MEB, 2001).

Milli Eğitim Bakanlığı, 2004 yılında öncelikle ilköğretim programlarını, daha sonra da ortaöğretim programlarını sil baştan yeni bir anlayışla hazırlatarak, uygulamaya koymuştur. Bakanlık, 2004 yılına kadar eğitim sistemimizde hakim psikolojik anlayış olan davranışçılığı ve esasında daimici ve esasici eğitim felsefelerini sil baştan yaparak, bunların yerine pragmatik felsefenin eğitime yansıtması olan ilerlemecilik ve sosyal-bilişsel psikolojik temelli yapılandırmacı yaklaşımını benimsemiştir. Buna paralel olarak, öğretim programları yapılandırmacı yaklaşım ışığında hazırlanmış ve ders kitapları da bu yaklaşım temelli olarak tasarlanmıştır. 2004 yılına kadar davranışçı

yaklaşımın eğitim sistemimizin her kademesindeki, özellikle de programlardaki izlerini görmek mümkündür. Bu yıla kadar davranışçı yaklaşım ülkemizde pek çok kimse tarafından adeta kutsanmış ve onu övücü akademik yazılar yazılmış ve üzerine bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Özellikle, programlarda hedefler Bloom ve diğerlerinin (1956) “bilişsel alan taksonomisi” esas alınarak oluşturulmuştur. Programlarda hedefler her ne kadar davranışçılığa dayanan Bloom taksonomisindeki basamaklara göre hazırlansalar da, öğretim ve öğrenmede bu basamaklarda bilgi ve kavramanın ötesine geçilememiştir. Zamanla, taksonomideki üst düzeyli basamaklar ihmal edilerek, programlar “bilgi” basamağına mahkûm kalmış, nihayetinde ise temel görevi bilgiyi kazandırmaktan daha öteye gidememiştir. Yapılan öğretim de, öğrencilere bilgi kazandırmaktan ve bu bilgileri ezberletmekten başka bir durum arz edemez konuma gelmiştir. Eğitim ve öğretim, Freire’nin (1995) ifadesiyle, bir anlatı hastalığına dönüştürülmüştür. Yine de, “zararın neresinden dönülürse kardır”, ancak yeni programlara geçiş aşaması kolay olmamış, ciddi anlamda problemlerle karşılaşmıştır. Bir yandan, yıllardan beri eğitim sisteminde ve programlarda hâkim olan davranışçı yaklaşımın izlerini silmek ve tamamen zıttı olan bir diğer yaklaşımı benimsemek kolay değildir. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı’nın yeni programlara geçişte tam bir altyapı ve bütünlük oluşturduğunu söylemek de oldukça zordur. Yeni programlara, dolayısıyla, onların getirdiği yaklaşıma zihni yönden hazır olmayan bir kadro ve bilgi ve kültür birikimi ile geçmek gerçekten zor olmuştur. Burada, programların tam anlamıyla öğretmenleri kucakladığı söylenemez. Ciddi bir hazırlık ve deneme safhaları ve öğretmenlerin görüşleri alınmadan yapılan bu değişiklikler beklenen ölçülerde kabul görmemiştir. Zira, bu kabul görmeyiş kendisini göstermiş ve önemli problemler ortaya çıkmaya başlamıştır. Pek çok öğretmen yeni yaklaşımın getirdiklerine adapte olamamış, birçoğu belki de en olgun ve verimli olabileceği yıllarında emekli olma kararı almıştır. Bunun yanında, pek çok öğretmen ise yeni programa ve dolayısıyla yeni bir yaklaşıma rağmen, bildiği gibi “öğretmeye” devam etmiştir. Kâğıt üzerinde yapılan program değişiklikleri kalbi ve zihni bir kabul görmediğinden, uygulamaya geçirilmesi de oldukça zor olmuştur(Eğitim Dergisi,2011)

Ülkemizde 2004 yılında hazırlanarak 2005 yılından itibaren uygulamaya konulan yapılandırmacı eğitim yaklaşımı ile beraber öğrenci merkezli bir sistem kendini arz etmiş ve böylece teknolojinin eğitimde daha çok yer alması ve teknolojik araç ve gereçlerden faydalanılması ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda MEB tarafından, aşama aşama, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin teknolojiyi aktif olarak eğitim ortamında kullanabilmelerine imkân sağlayacak çeşitli projeler hayata geçirilmiştir.

2.1.4.1. İntel Gelecek İçin Eğitim Projesi

2.1.4.1.1. İntel Öğretmen Programı

Milli Eğitim Bakanlığı ile 09 Haziran 2003 tarihinde imzalanarak yürürlüğe giren protokol gereğince Türkiye’de öğretmenlere yönelik olarak uygulamaya alınan Intel Öğretmen Programı’nın amacı; eğitimde kaliteyi artırmak, bilişim teknolojilerini öğrencilerin hizmetine sunmak, öğretmenlerin bu teknolojileri sınıflarına entegre etmelerine yardımcı olmak ve sınıflarda işlenen derslerde öğrencilerin bilişim teknolojilerinden bir araç olarak yararlanmalarını sağlamaktır. Intel Öğretmen Programı, öğretmenler ve önde gelen akademik kuruluşlarla yakın işbirliği içinde geliştirilmiş ve T.C. Milli Eğitim Müfredatı ve Standartları doğrultusunda yerleştirilmiştir. Program uygulamaya dayalı, bire bir profesyonel gelişimin etkinliğinden faydalanan, kapsamlı ve aynı zamanda esnek bir eğitim kursudur. Bu program pedagojik bir program olup eğitim öğretim uygulamalarımıza çağdaş bir bakış açısı kazandırmaktadır. Ağustos 2010 sonu itibarıyla Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmî okullarda görev yapan yaklaşık 144 bin 370 öğretmen söz konusu program kapsamında eğitilmiştir.

31.12.2011 tarihinde, daha önce imzalanan protokolün sona ermesinden dolayı siteye girişler kapatılmıştır(Kır,2012, s.16-17).

2.1.4.1.2. İntel Öğrenci Programı

Intel Öğrenci Programı, Intel'in eğitim girişiminin bir parçasıdır. Program Arjantin, Brezilya, Şili, Çin, Mısır, Hindistan, İsrail, Malezya, Meksika, Filistin, Rusya ve Ukrayna gibi bir dizi ülkede uygulanmaktadır ve başlangıcından beri bir milyonu

aşkın öğrenciye ulaşmıştır. Programa 2005 yılında Türkiye dâhil olmuştur. 2005 yılından itibaren MEB - Intel işbirliği ile başarıyla devam etmiş olan program 31.12.2011 tarihi itibarıyla protokolde belirtildiği üzere sona ermiştir.

Intel Öğrenci Programının üç temel eğitsel hedefi bulunmaktadır:

- a. Teknoloji okur-yazarlığını geliştirmek.
- b. Eleştirel düşünme kapasitelerini artırmak.
- c. İşbirliği becerilerinin gelişimini desteklemek.(Kır,2012, s.18)

2.1.4.2. FATİH Projesi

“Eğitimde FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır. Bu prensiplerden yola çıkarak çözümü oluştururken başarı faktörleri 5 temel esasa dayandırılmıştır:

Erişilebilirlik: Her an her yerden, zaman ve araçlardan bağımsız olarak hizmet sunabilmek

Verimlilik: Hedef odaklı, daha verimli çalışma ortamları ve gelişim alanları sunabilmek,

Eşitlik (Fırsat Eşitliği): Tüm paydaşların en iyi hizmete erişilebilmesini sağlayabilmek,

Ölçülebilirlik: Gelişimin doğru değerlendirilebilmesi için sürecin ve sonuçların doğru ölçülebilmesini sağlamak,buna göre düzgün geri bildirim verebilmek

Kalite: Tüm eğitimin kalitesini ölçülebilir şekilde yükseltmek.

Bütün bu başarı faktörlerini gözeterek çözüm sayesinde, fırsat eşitliği sağlanıp sayısal uçurum kapatılırken toplam kalitenin de artırılması hedeflenmiştir. Eğitimde

FATİH Projesi ile öğrencinin, sadece dersteki başarısıyla değil, ilgi alanları, aktiviteleri ve eğilimleriyle değerlendirilebilmesi ve bu yolla, öğrencilerin tüm öğrencilik hayatlarına ait verinin analizinin yapılmasının önemi de ortaya çıkmaktadır. Burada söz konusu olan sadece toplanan verilerle istatistik oluşturulması değildir. Bu proje ile öğrencinin eğitimi sürecinde oluşan her türlü bilginin tek bir kimlik yönetimi sisteminde tutulması ve bir veri havuzu ile analizlerin anında yapılabileceği bir altyapı oluşturulması amaçlanmaktadır. Milyonlarca verinin arasından doğru veriye ulaşip analiz edebilmek bireysel eğitim aracılığıyla günümüze kadar kazanılamayan öğrencilerin kazanılabilir hale getirilmesini sağlayacak, aynı zamanda ilgi ve başarı alanlarına göre mesleğe yönlendirme anlamında da bilgi kaynağı olacaktır. Öğrencinin kişisel kazanımının sağlanabilmesi için bireysel veri analizinin yapılabilmesi esastır. Öğrencinin sadece sınavla değerlendirildiği sistemden; Sınav sonuçlarına göre eksik kalan yönlerini görerek, Bunları görsel olarak analiz ederek, Ders dışındaki ilgi alanlarını tespit ederek, Özel yeteneklerini keşfederek, Hangi yolla daha kolay öğrendiğini anlayarak, Hangi alanlara eğilimli olduğunu fark ederek, değerlendirildiği bir sisteme geçiş bu proje ile hedeflenmektedir. Bu sistemin sınıflarda etkin kullanımı için tüm okullarımıza yüksek hızlı ve güvenli internet (VPN) sağlanmaktadır. Okul bilgi sistemi ile okullara kurulan sistemler ve okullara ait donanım değişiklikleri izlenebilmektedir. Ayrıca öğrenci okul dışında da öğrenme sürecine devam edebilecek ya da pekiştirebilecektir. Eğitimde FATİH Projesi ile öğrenci, bulunduğu ortamdan bağımsız olarak ders notlarına, ders içi projelere ve öğretmen tarafından verilen ödevlere ulaşabilmekte, ürettiği bilgileri öğretmeni ve diğer arkadaşları ile paylaşabilmekte ve ayrıca EBA ile yardımcı dokümanlarla öğrendiği konuları pekiştirebilmektedir.

Eğitimde FATİH Projesi dersliklere donanımların sağlanmasını, geniş bant internetin bütün dersliklere ulaştırılmasını, derslere ait e-içeriklerin sağlanmasını, öğretmenlerin BT teknolojilerine entegrasyonunu ve içerik geliştirilmesi için web platformlarının kurulması ile proje uygulama desteği de dâhil olmak üzere faaliyetlerin gerçekleştirilmesini finanse edecektir. Eğitimde FATİH Projesinin ana bileşenleri aşağıda verildiği gibidir:

Eğitimde FATİH Projesi sadece bir donanım veya eğitim projesi değildir. Bu nedenle, Eğitimde FATİH Projesi çok boyutlu bir hizmettir ve ülke ekonomisini dinamik kılmada oldukça büyük bir öneme ve yere sahiptir.

1. Kapsamı itibarı ile bu proje,

Yurtiçi üretimin ve katma değer artırılması, Daha önce yurt içinde üretimi bulunmayan ürünlerin üretilmesi,

Yeni teknoloji ve ürünlere yönelik araştırma-geliştirme faaliyetlerinin yapılabilmesi,

Tüm okul dersliklerine yerleştireceği bilişim teknolojisi donanımı, yazılımı, ağ altyapısı ve internet erişim imkânı, e-içerikleri,

Öğretmenlere ve öğrencilere verilecek e-kitabı, Genç girişimcilik ruhunu geliştirmesi,

2. Eğitimde FATİH Projesi 21. yüzyıl vatandaşlığı becerileri olarak tarif edilen,

Teknoloji kullanımı, Etkili iletişim, Analitik düşünme, Problem çözme,

Birlikte çalışma ve işbirliği gibi becerileri geliştirerek öğrencilerimizi edilden olmaktan çıkaracak ve eğitimde fırsat eşitliğini geliştirecektir.

3. Bilgiye erişim kolaylaşacak ve projeye daha önce okullarda yakalamaya çalıştığımız “okulda bilgisayar teknolojisi” hedefinden “öğrenci ve öğretmenin elinde bilişim teknolojisi” hedefi yakalanacaktır.

Proje Hedefleri

Her okul için; VPN-Genişbant İnternet Erişimi, Alt Yapı, Yüksek Hızlı Erişim,

Her derslik için; Etkileşimli Tahta, Kablolu-Kablosuz İnternet Erişimi,

Her öğretmen için; EBA Uygulamalar, EBA Market, Bulut Hesabı, Ders Notları Paylaşımı,

Her öğrenci için; EBA Uygulamalar, EBA Market, Bulut Hesabı, Dijital Kimlik, Ödev Paylaşımı, Bireysel Öğrenim Materyalleri hedefleri amaçlanmıştır”(FATİH,2019).

Bu proje her ne kadar böylesi büyük hedeflerle başlayıp aşama aşama gerçekleştirilmiş olsa da birçok noktada sıkıntılar baş göstermiş, özellikle uygulama noktasında bazı problemlerle karşılaşmıştır. Örneğin araştırma amacıyla veri toplama araştırması yapılırken gidilen okullarda, altyapı ile alakalı olarak çeşitli sorunlar dile getirilmiş ve bunlar çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde de kapsamlı bir şekilde ele

alınmıştır.

Ama özellikle öğretmen ve öğrencilere dağıtılacağı belirtilen tablet bilgisayarların dağıtımını herhangi bir açıklama yapılmadan durdurulmuştur. Projenin başladığı günden bugüne öğrencilere 1 milyon 438 bin tablet dağıtan, okullara ise 432 bin 288 adet akıllı tahta gönderen MEB, 20.03.2018 tarihinde projede değişime gidildiğini duyurmuştur. Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz, yeni eğitim öğretim yılında öğrencilere tablet yerine klavyeli bilgisayarlar dağıtılacağını açıklamıştır. Ancak yeni bilgisayarlar ile alakalı olarak herhangi bir gelişme henüz kaydedilmemiştir. Basına yansıyan haberlerde projenin iflas ettiği belirtilmektedir. Fakat konuyla alakalı olarak herhangi bir resmi açıklama yapılmamış, ayrıca basına yansıyan haberlere herhangi bir tepki yapılmadığı için konunun ciddiyeti hakkında herhangi bir bilgi elde edilememiştir.

2.1.5. Din Eğitiminde Teknoloji Desteği

Din eğitimi uygulamalarını geçmişten günümüze incelediğimizde genel olarak uygulamalar öğretmen, sınıf ve takip edilen bir kitap (ders kitabı) ile sınırlı kalmıştır. Oysa din eğitimi alanının bilimsel ve çağdaş bir açıdan ele alınıp öğrenme-öğretme süreçlerinde sistemli bir yaklaşımın benimsenip geniş ve kapsamlı biçimde ele alınması bir ihtiyaçtır(Bilgin, Selçuk,1995). Bu ihtiyaç aslında genel olarak eğitim-öğretim sistemimizin ihtiyacıdır. Bundan dolayı zaman içerisinde teknolojiye ilgi artmış ve aşamalı olarak MEB kaynaklı çeşitli projelerle teknolojinin eğitime entegre edilmesi fikri pratikte de yaygınlaşmıştır.

Kendine has bir disiplini olan ve aslında laik eğitim sisteminin temel sorunsalı olarak bir türlü sağlam bir zemine oturtulamayan din eğitimi, ilahi bir amaç uğruna düşünüldüğünde, amacı uğruna tüm dogmalardan sıyrılması ve kazanımlarının toplumsal uzlaşa ve rol-model insan oluşturma boyutları bağlamında teknolojinin tüm imkanlarından faydalanılması gereken bir sistemdir. Sistem olması, din eğitiminin sekülerleştiği anlamına gelmez. Aksine hedef kazanımları herhangi bir zamana veya

çağa bağılı kalmaksızın çağlar üstüdür. Keza din eğitiminin temelinde kutsallık söz konusudur.

Çalışmamızda din eğitiminin teknolojik boyutunu; ilk-orta ve liselerde eğitim veren eğitimciler bağlamında ele aldığımız için daha çok ilgili öğretmenlerin bilişim teknolojilerine bakış, tutum ve davranışları itibariyle bir değerlendirmede bulunmak mecburiyeti vardır. Kutsallık, din eğitiminin özünde vardır. Ancak bu eğitimi veren öğretmenlerin popüler tabirle “idealizmi”, onların din eğitimi konusunda ne kadar yenilikçi olabilecekleri ve kendi derslerinde teknolojiye bakış açılarını etkileyecektir. Çalışma için gidilen okullarda ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, bu konu ile alakalı olarak maalesef bir eksiklik olduğu izlenimi edinilmiştir. Bu eksikliklerle alakalı kapsamlı öneriler araştırmada mevcuttur.

İlkokul, ortaokul ve liselerde din eğitimi, DKAB ve meslek dersleri olarak verilmektedir. DKAB ve meslek dersleri, konuları itibariyle; inanç, ibadet ve ahlak temelli olarak oluşturulmuştur. Dolayısıyla ilgili konularda soyut kavramlar oldukça fazla bir alan kaplamaktadır. Soyut kavramların öğretimi, somut kavramlara göre çok daha zor bir hal aldığı için bu kavramların öğretiminde mutlaka farklı ve etkili yöntemlere başvurulması kaçınılmazdır. Ayrıca ilgili okul öğrencilerinin yaşları itibariyle soyut kavramlara henüz yabancı olmaları ve soyut düşünce yapılarının gelişmemiş-az gelişmiş olması, konuların öğretimini daha da zorlaştırmakta olduğu görülmektedir. DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin bu zorlukları aşmak için teknolojinin imkânlarını ve derslerinde Bilişim Teknolojilerini kullanmaları onlara büyük kolaylık sağlayacaktır. Örneğin; hoşgörü kavramını saatlerce anlatmak yerine, hoşgörü temalı 10 dakika süren bir kısa film izletmenin öğrencilerin dimağında kalıcı ve etkili bir öğrenme sağlaması beklenecektir.

Kalıcı ve etkili bir öğrenme sağlayan BT'nin kullanımı konusunda sorumluluk DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerindedir. Çünkü bu teknolojileri mevcut, sorunsuz

bir şekilde bir sınıf ortamı oluşturulması halinde bile yine öğretmenlerin tutumu ve yaklaşımları, din eğitiminin niteliği konusunda bağlayıcı bir etki bırakmaktadır.

Yapılandırmacı eğitimin öğretmenler için biçtiği rol, bilgiyi aktaran değil, bilgiye ulaşmada öğrencilere bir rehberlik etme rolüdür. Geleneksel eğitim metotlarında var olan, öğretmenin salt bilgiyi öğrenciye aktarımı, yenilikçi metotlarda ortadan kalkmıştır. Yenilikçi eğitim modellerinde öğretmen bir yol göstericidir. Bilgi ortada durmakta; öğrenci ile bilgi arasında, öğretmen adeta bir köprü vazifesi almaktadır. Öğrenci bilgiye kendisi ulaşmayı deneyecek ve bu denemelerinde öğretmen kendisine rehberlik edecektir. Dolayısıyla DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin eğitime bakış açısı, yenilikçi eğitim yöntemlerini ne derece önemseyip benimsediği, burada büyük önem arz etmektedir. Sözelimi bir sınıfta etkileşimli tahta mevcut ve etkileşimli tahtada DKAB ders içerikleri oldukça zengin bir şekilde mevcutsa ama buna rağmen öğretmen sadece yazı tahtasını kullanıyor, dersi kendisi anlatım yoluyla işliyor ve ama etkileşimli tahtayı kullanmıyorsa, bu teknolojinin kendisine ve öğrencilerine sağlayacağı faydalardan uzak kalacaktır. Dolayısıyla etkili öğrenme bu derste eksik kalacaktır. Görüldüğü üzere öğretmen burada belirleyicidir.

Din eğitimi alanında teknolojinin kullanımı ile alakalı olarak öğretmenlerin rolüyle ilgili oldukça sınırlı sayıda araştırma yapılmış olduğu görülmekle beraber bu çalışmada bu eksikliğin giderilmesi ve öğretmen tutumlarının irdelenmesi amaçlanmıştır

2.2. ALANYAZIN TARAMASI

Din eğitimi alanında teknolojinin kullanımı ile alakalı olarak öğretmenlerin yeterlikleriyle ilgili alanyazın taraması yapıldığında konu ile ilgili lisansüstü düzeyde yeterli çalışmanın yapılmamış olduğu görülmektedir. Yine de bazı çalışmalarda; “eğitimde teknoloji kullanımı”, “teknoloji kullanımının öğrenmeye etkisi”, “öğretmenlerin teknolojiyi kullanma yeterlikleri” vb. konularda bazı araştırmalar yapılmış olup araştırmamıza ışık tutabilecek düzeyde bazı bulgulara varıldığı görülmektedir.

Hali(2003), “İlköğretim 8. sınıf T. C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinde fotoğraf ve resim kullanımının öğrenci başarısına etkisi” problemini araştırmış ve bu derste fotoğraf ve resim kullanılan sınıflardaki öğrenci başarısının, resim ve fotoğraf kullanılmayan sınıftaki öğrenci başarısına göre daha yüksek düzeyde olduğunu fark etmiştir.

Arpacı(2004), ilköğretim DKAB öğretmenlerinin yeterlikleri konusunda yapmış olduğu araştırmada, ilgili öğretmenlerin en düşük yeterliklerinden biri olarak mesleği ile ilgili yayınları takip etmemek olarak tespit etmiştir. Buna göre İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretmenleri, mesleği ile ilgili yayınları izleme konusunda daha düşük düzeye sahiptir. Ancak öğretmenlerin kendi alanlarında yapılan yeni araştırmaları takip ederek kendilerini geliştirmeleri, yaşam boyu öğrenmeyi kendilerine ilke edinmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin mesleği ile ilgili yayınları izleme konusundaki yeterlik düzeylerinin düşük düzeyde olması, öğretmenlerin alanla ilgili akademik dergi takiplerinin az olması, aylık kitap okuma sıklıklarının düşük olmasıyla orantılıdır. Öğretmenlerin mesleği ile ilgili yayınları takip etmemelerinin sebebi, alanlarıyla ilgili dergileri ve kitapları takip etmemeleri veya bu dergi ve kitapları almak için alım güçlerindeki olumsuzluklar olabilir. Öğretmenlerin bu yeterliklere sahip olma düzeylerinde, öğretmenlerin öğrenim durumları ve aylık kitap okuma sıklıkları(Recode) boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Belirtilen yeterliklere lisans mezunu öğretmenleri, lisansüstü mezunlarına göre daha yüksek düzeyde yeterliğe sahiptir. Lisansüstü mezunu öğretmenlerin, lisansüstü eğitimleri boyunca sürekli çalıştıkları alanla ilgilenmeleri, mesailerinin büyük bir kısmını araştırmalarıyla geçirmeleri, bu yönde kendilerini geliştirmeye çalışmaları sebebiyle, lisans mezunlarına göre yeterlik düzeyleri daha düşüktür. Öğretmenlerin aylık kitap okuma sıklıklarına(Recode) göre, ayda bir kitap ve daha az sayıda kitap okuyan öğretmenlerle, ayda 2-3 kitap okuyan öğretmenler arasında anlamlı fark vardır. Ayda 2-3 kitap okuyan öğretmenlerle ayda 4 ve üzeri kitap okuyan öğretmenler arasında anlamlı bir fark vardır. Öğretmenlerin kitap okuma durumları, onların mesleği ile ilgili gelişmeleri takip edebilmelerine, genel kültürlerinin artırılmasında önemli bir etkidir.

Özdemir'in(2004) “Malatya Özel İlköğretim Okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Yardımcı Araç Gereç Kullanım Düzeyi” konulu araştırmasında “DKAB dersinde bilgisayar kullanılma durumu” öğrencilere sorulmuş olup öğrencilerin cevaplarına göre değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası (% 58,9) öğretmenlerin DKAB dersinde bilgisayardan yararlanmadığı seçeneğini işaretlemişlerdir. Elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve DKAB dersinde bilgisayardan yararlanılmadığı sonucuna varılmıştır.

Altınçelik(2009), “İlköğretim düzeyinde öğrenmede kalıcılığı ve motivasyonu sağlaması yönünden akıllı tahtaya ilişkin öğretmen görüşleri” başlıklı araştırmasında ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerinin akıllı tahtanın kullanımının şu anki okul ve sınıflarımızdaki öğretim ve öğretimin mevcut durumlarına uygun olup olmadığı hakkındaki görüşleri alınmıştır. Akıllı tahtalar öğrencileri derse motive etmesi ve öğrenmede kalıcılığı sağlaması yönünden incelenmiştir.

Araştırmada, ilköğretim sınıflarında yavaş yavaş yaygınlık gösteren akıllı tahtaların, öğrencilerin öğrenme sürecini hangi düzeylerde etkilediği alanyazın taraması yapılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma İstanbul ili Beylikdüzü ilçesindeki ilköğretim okullarında çalışan öğretmenleri kapsamaktadır. Araştırmada elde edilen bulgulardan çıkan önemli sonuçlar;

a. Akıllı tahta kullanılarak ders işlemek öğrenmelerin kalıcılığında, geleneksel yöntemlere göre ders işlemekten daha iyi sonuç vermektedir,

b. Ders işlerken öğrenciler öğrenmeye motive olmaktadır,

c. Akıllı tahta kullanılması öğrencilerin dikkatlerini çekmekte ve derse daha aktif olarak katılım göstermelerini sağlamaktadır,

d. Akıllı tahtalar ara sıra teknik sorunlar yaşatmakta; bu sorunlar da zaman kaybına neden olmaktadır,

e. Akıllı Tahtanın aynı anda birden fazla öğrenci tarafından kullanılamaması sınıf içi etkinlikleri yavaşlatmaktadır.

Ekici(2007), “Afyonkarahisar ilinde görev yapan din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörler” konusunu araştırmıştır. Aslında araştırmamıza kaynak teşkil edebilecek temel araştırmalardan biridir bu çalışma. Çünkü DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanma becerileri ile alakalı olarak benzer çalışmalar neredeyse yok denecek kadar azdır. Ekici, çalışmasında, Afyonkarahisar ilinde görev yapan DKAB öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime ilişkin tutum düzeylerini tespit etmiş ve bunların, cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu, kıdem, mezuniyet düzeyi, mezun olunan üniversite, mezun olunan bölüm, üniversitede bilgisayar dersi alma durumu, bilgisayar kullanmayı öğrenmede en etkili olan seçenek, bilgisayarla ilgili herhangi bir kurs ya da hizmetiçi eğitime katılma durumu, alınan kursların ortalama süresi, evinde bilgisayar bulunma durumu, görev yapılan okulda bilgisayar bulunma durumu, okuldaki bilgisayarların miktarı, görev yapılan okulda internet bağlantısının olması, okuldaki bilgisayarları kullanma imkânı, görev yapılan okul türü, okulun bulunduğu yerleşim yeri, yöneticilik deneyimi, yöneticilik deneyimi süresi, lisansüstü çalışma yapma durumu, alanla ilgili yayın takibi, alanla ilgili bilimsel toplantıları izleme, bilgisayar destekli eğitim yapma durumu gibi faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmıştır.

Kalaycı(2016)’nın, İlköğretim öğrencilerinin DKAB öğretmenini kaynak kişi olarak alıp almadıklarına yönelik yaptığı çalışma giriş, üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın konusu, amacı ve önemi üzerinde durulduktan sonra çalışmanın problemi ve alt problemleri belirtilmiştir. Birinci bölümde, tezin konusunu oluşturan ana kavramlara yer verilmiştir. İkinci bölümde, eğitim durumları ve öğretmene etkisi üzerinde bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde, İlköğretim öğrencileriyle yapılan görüşmelere ve yorumlara yer verilmiştir. Sonuç olarak ilköğretim

öğrencilerinin DKAB öğretmenini kaynak kişi olarak gördüğü ve bununla birlikte aile ve çevresinin de din eğitiminde önemli rolü olduğu sonucuna varılmıştır.

Karaca(2018), Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerine dönük yaptığı çalışmada; araştırmada elde edilen bulguların yorumlanması sonucunda akıllı tahta teknolojisinin sosyal bilgiler programına uygun olduğunu, öğrencilerin dikkat ve motivasyonlarına olumlu katkılar sağladığını, zamandan ve mekândan tasarruf edildiğini ve öğrencilerin aktifleşmesinde etkili rol oynadığını tespit etmiştir.

Ar(2016), “Ortaöğretim Öğretmenlerinin Derslerinde Bilişim Teknolojileri Kullanma İle İlgili Görüşleri” başlıklı araştırmasında elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlerin derslerde bilişim teknolojilerini daha etkin bir şekilde kullanabilmeleri için eğitime ihtiyaç duydukları, etkileşimli tahtaların derslerde sıklıkla kullanıldığı, fakat daha verimli bir kullanım için öğrenci etkileşimini sağlayan yazılımlara ihtiyaç olduğu, öğretmenlerin iş yoğunluğu ve yorgunluğu içerisinde kendilerini bilişim teknolojileri alanında geliştirecek zamanı, motivasyonu bulamadıkları, öğretmenlerin bilişim teknolojilerine genel olarak çok hâkim olmadıkları ve gerek derse hazırlanırken gerek ders esnasında sorunlar yaşadıkları ve bu sorunları kendi kendilerine çözemedikleri, öğretmenlerin derslerinde bilişim teknolojileri kullanımı konusunda kısıtlı çeşitlilikte kaynaklara ulaşabildikleri, belli başlı birkaç program dışında kullanılacak teknolojileri zenginleştiremedikleri, kendi materyallerini geliştiremedikleri, bütün bunları yapacak eğitime, zamana ve ilgiye sahip olmadıkları, bunun yanında eğitimde bilişim teknolojileri kullanımını gerekli ve yararlı gördükleri, mevcut kullanım şekilleriyle dahi bilişim teknolojilerinin dersin verimini arttırdığı, ancak öğretmenin de geri plana atılmaması gerektiği, geleneksel yöntemin de hala etkili bir yöntem olduğu, eğitimin genel problemlerinin çözülmesi gerektiği ve eğitimde bilişim teknolojileri kullanımının bir öğretmen politikası değil, daha merkezi bir yönetimle işleyen bir sistem olması gerektiği sonucuna varmıştır. Ar’a göre, öğretmenlere uygun rehberlik yapıldığı, doğru zamanda doğru eğitimler verildiği takdirde eğitimde bilişim teknolojileri (BT) kullanımı

konusunda verim artacaktır. Ar, Eğitimde Bilişim Ağı (EBA)'nın zenginleştirilmesini, daha nitelikli BT malzemelerinin okullara alınmasını, bilişim teknolojileri rehber öğretmenlerinin öğretmenlere daha iyi rehberlik yapacak şekilde eğitimlere alınmasını önermektedir.

Işıkdoğan(2006)'ın "İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Mezunu Öğretmenlerin Yeterlikleri" çalışmasında İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü mezunu İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretmenlerinin yeterlik düzeyleri tespit edilmiş ve bunların, cinsiyet, görev süresi, öğrenim durumu, yüksek lisans ve doktora yapma durumu ve alanı, mezun olunan lise türü, mezun olunan fakülte, görev yapılan yerleşim merkezi, haftalık girilen ders saati, hizmet içi eğitim kursuna katılma durumu, öğretmenliğin dışında üstlenilen idari görevler, alanla ilgili dergilerin takibi, kitap okuma sıklığı, aylık gelir, alanla ilgili sempozyum ve panellere katılım durumu, düzenli olarak internetteki alanla ilgili sitelerden yararlanma durumu, okul dışındaki eğitim ve öğretim faaliyetlerine katılım durumu faktörlerine farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Uygulamada kullanılan ölçme aracı toplam 87 maddeden oluşmaktadır. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretmenlerinin yeterlik boyutları olarak tespit edilen altı boyut: Öğrenme-Öğretme Etkinliklerini Planlama ve Yönetme Becerileri, Öğretmenlik Rolünü Benimseme ve Yansıtma Becerileri, Öğretim-Veli İletişimini Sağlama Becerileri, Öğretim Teknolojileri Becerileri, Özel Alan Bilgi ve Becerileri ve Çocuk Merkezlilik Becerileridir. Araştırmanın evreni, Türkiye'deki ilköğretim okullarında görev yapan İDKAB Öğretmenliği Bölümü mezunu İDKAB Dersi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Evrene 2002-2004 yıllarında ataması yapılarak göreve başlayan öğretmenler dahil edilmiştir. Bu tarihler arasında mezun olup ataması yapılan öğretmen sayısı 595'tir. Bu öğretmenlerden evreni temsil edecek şekilde 350 kişilik bir örneklem grubu oluşturularak, ölçme aracı Milli Eğitim Bakanlığı EARGED tarafından uygulanmıştır. Alana gönderilen ölçme araçlarının 320 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde, SPSS tekniği ile varyans analizi, t testi, LSD çoklu karşılaştırma testi ve Pearson Correlation (İlişki) testi kullanılmıştır

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmamıza kaynak teşkil eden, öğretmen görüşmeleri neticesinde ortaya çıkan bulgulara ve ayrıca bu bulgular bağlamında araştırmacının yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular öğretmen görüşleri doğrultusunda ortaya çıkmış ve öğretmenler sonraki bölümlerde kodlanarak belirtilmiştir.

3.1. ÖĞRETMENLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİYLE İLGİLİ BULGULAR

Tablo 1.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Erkek	11	50
Kadın	11	50
Toplam	22	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %50'si erkek, %50'si de bayan öğretmenlerdir. Buna göre araştırmaya katılan erkek ve bayan öğretmen oranları eşittir.

Tablo 2.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem(Yıl)	f	%
1-5 Yıl	15	68,2
6-10 Yıl	3	13,6
11 Yıl ve Üstü	4	18,2
Toplam	22	100

Tablo 2'ye bakıldığında görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin 15'inin(%68,2) öğretmenlikteki mesleki deneyimlerinin 1-5 yıl arası, 3'ünün(%13,6) 6-10 yıl arası ve kalan 4'ünün(%18,2) de 11 yıl ve üzeri olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Olduğu Okula Göre Dağılımı

Mezun Olunan Üniversite	f	%
Dicle	16	72,7
İstanbul	2	9,1
Marmara	1	4,5
Alparslan	1	4,5
Sakarya	1	4,5
Erciyes	1	4,5
Toplam	22	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları üniversitelerle ilgili tablo yukarıdaki gibidir.

Tablo 4.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Lisansüstü Eğitim Türü	f	%
Yüksek Lisans	8	36,3
Doktora	1	4,5
Lisansüstü Eğitim Durumu Olmayanlar	13	59,1
Toplam	22	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %59,1(13)'i lisansüstü düzeyde bir çalışma yapmamıştır. Yüksek Lisans çalışması yapanların oranı %36,3(8) olarak tespit edilmiştir. Ayrıca %4,5(1) doktora düzeyinde çalışma yapan öğretmen vardır. Bu tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu lisansüstü düzeyde herhangi bir çalışma yapmamıştır.

Tablo 5.Katılımcıların Alanla İlgili Literatür Takibi Durumlarına Göre Dağılımı

Alanla İlgili Literatür Takibi	f	%
Evet	15	68,2
Hayır	7	31,8
Toplam	22	100

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerden %68,2(15)'si alanla ilgili literatür takibi yapmakta olup geriye kalan %31,8(7)'i ise literatür takibi yapmamaktadır.

Tablo 6.Katılımcıların Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı

Görev Yapılan Okul Türü	f	%
İlkokul	2	9,1
Ortaokul	5	22,7
İmam Hatip Ortaokulu	8	36,4
Anadolu Lisesi	4	18,2
İmam Hatip Anadolu Lisesi	3	13,6
Toplam	22	100

Tablo 6'da da görüldüğü gibi araştırmaya en az İlkokullarda görev alan öğretmenler %9,1(2) katılmışlardır. En fazla imam hatip ortaokullarında görev alan öğretmenler %36,4(8) oranında katılmışlardır.

Tablo 7.Katılımcıların Görev Yaptıkları İlçelere Göre Dağılımı

Görev Yapılan İlçe	f	%
Bağlar	5	22,7
Yenişehir	10	45,5
Sur	5	22,7
Kayapınar	2	9,1
Toplam	22	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları ilçelere göre dağılımları Tablo 7’de görüldüğü gibidir.

3.2. ÖĞRETMENLERİN DERSTE TEKNOLOJİ KULLANIMIYLA İLGİLİ BULGULAR

Tablo 8.Katılımcıların Derste Kullandıkları Öğretim Yöntemlerine Göre Dağılımı

Kullanılan Öğretim Yöntemi	f	%
Anlatım	22	100
Soru-Cevap	19	86,4
Beyin Fırtınası	8	36,4
Örnek Olay	4	18,2
Diğer	4	18,2

Tablo 8’e bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde kullandıkları öğretim yöntemlerinin dağılımı görülecektir. Buna göre öğretmenlerin tamamı derslerinde anlatım yöntemini kullanmaktadır. Öğretmenlerin %86,4(19)’ü soru-cevap yönteminden de faydalanmakta, %36,4(8)’ü beyin fırtınası yöntemini de kullanmakta, %18,2(4)’si örnek olay yöntemini de kullanmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin %18,2(4)’si bu öğretim yöntemlerinin dışında kalan diğer farklı öğretim yöntemlerini(drama, tartışma vs.) de kullanmaktadır. Görüleceği gibi öğretmenlerin en çok başvurduğu öğretim yöntemi klasik yöntem olan anlatım yöntemi ve yine klasik yöntem olan soru-cevap yöntemidir.

Öğretmenlerin bu yöntemleri seçme durumlarıyla ilgili örnek görüşleri şu şekildedir:

H11: *“Derslerimiz sözel dersler olduğu için daha çok anlatım tekniğini kullanıyorum, çünkü dersimiz zihne hitap ettiği için, görsel kullanma ihtiyacımız olsa bile daha çok anlatım yöntemini kullanıyorum”*

H12: “Daha çok anlatım yöntemini kullanıyorum, biraz geleneksel bir yöntem ama sınıf mevcutlarının kalabalık olması, farklı yöntemler kullanmamızı sınırlıyor.”

H21:”...Derste bazen öğrettiğimiz kavramlarla ilgili çeşitli oyunlar oynuyoruz. Mesela kelime türetme veya öğrendiğimiz kelimeyi doğru kullanabiliyor muyuz acaba, bunun gibi oyunlar.”

Tablo 9.Derste Kullanılan Araç Gereçlerle İlgili Bulgular

Derste Kullanılan Araç-Gereç Türü	f	%
Ders Kitabı	19	86,4
Akıllı Tahta	22	100
Yazı Tahtası	3	13,7
Özel Kaynak Kitaplar	3	13,7
Maketler	4	18,2

Araştırmada görüldüğü üzere öğretmenlerin derslerde kullandıkları araç gereçlerle ilgili ilginç bulgulara varılmıştır. Tablo 9’da görülüyor ki araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı illa ki akıllı tahtayı kullanmaktadır. Ayrıca akıllı tahta haricinde öğretmenlerin %86,4(19)’ü ders kitabından da faydalanmakta, %13,7(3)’si özel kaynak kitaplardan da yararlanmakta, %18,2(4)’si de maketler de yaparak ders anlatmaktadır. Burada ilginç olan şu ki; araştırmaya katılan 3 öğretmen, derste ders kitabını hiç kullanmamaktadır. Bunun nedeni başlı başına bir araştırma konusu olacaktır. Araştırmamızın konusu bağlamından kopacağı için nedenleri üzerinde durulmamıştır. Fakat örnek öğretmen görüşü şöyledir:

H14:”Derste en çok akıllı tahtayı kullanıyorum, ders kitabındaki bazı kısımların *sahih olmadığını bile düşünüyorum.*”

Tablo 10.Öğretmenlerin Teknolojiye Bakış Açıları İle İlgili Bulgular

Teknolojiye Bakış açısı	f	%
Olumlu Bakıyorum	22	100
Olumsuz Bakıyorum	0	0
Olumlu Bakıyorum Ama Ölçülü Kullanılmalı	5	22,7

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamında hakim olan görüş, teknolojinin eğitimde kullanımının faydalı olduğudur. Bununla beraber bir kısım endişelerin de mevcut olduğu görülmektedir. Bazı görüşler şöyledir:

H5:”Teknolojinin eğitimde gerektiği yerde ve gerektiği zamanda kullanılırsa faydalı olacağını düşünüyorum.”

H17:”Teknolojiyi faydalı buluyorum ama bazen öğretmenleri tembelliğe ve kolaya ittiğini düşünüyorum.”

Tablo 11.Öğretmenlerin Türkiye’de Ve Dünyada Eğitimde Teknoloji Kullanımı Amacıyla Yapılan Yeniliklerle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Öğretmen Görüşleri	f	%
Türkiye teknolojinin eğitimde kullanımı konusunda dünyanın gerisinde	10	45,5
Türkiye’de eğitimde teknolojiye daha çok bağımlılık var	1	4,5
Din Eğitimi açısından eksiklik Var	1	4,5
Yapılan yenilikler oldukça faydalı artarak devam etmeli	8	36,4

Tablo 11’de dünyada ve Türkiye’de eğitim alanında teknolojinin kullanımı ile ilgili yapılan yenilikler konusunda öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada öğretmenlerin %45,5(10)’inin Türkiye’de eğitimde teknoloji kullanımının dünya standartlarına göre geride olduğu görüşünde olduğu görülmektedir. Ayrıca Din Eğitimi açısından da diğer branşlara göre yeterli teknoloji kullanımı ile ilgili çalışma olmadığı görüşü de ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin %36,4(8)’ü yapılan yenilikleri çok faydalı

bulduğunu dile getirmiş ve artarak devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Aslında bu tabloda belirsizlik olduğu izlenimi vardır, birbiriyle ilgisiz-az ilgili sonuçlar çıkması itibarıyla. Açıkçası Tablo 11'e bakıldığında, araştırmaya katılan DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin bu soruyu birbirlerinden farklı algıladıkları veya konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşünülmektedir. Konuyla ilgili örnek görüşler şu şekildedir:

H1: "Eğitim alanında teknoloji kullanımı dünyada hızla yayılıyor, kullanımı yaygınlaşıyor. Ama Türkiye'de orta düzeyde yaygınlaştığını söyleyebiliriz."

H5: "Dünya gündemini bilmiyorum ama ülkemize baktığımızda her geçen gün daha iyiye gittiğini düşünüyorum."

H8: "Amerika'daki eğitim sisteminin ülkemizdeki bazı özel okullarda da kullanılmaya başlandığını görüyorum, yaparak-yaşayarak öğrenme modeline göre. Ben oldukça faydalı buluyorum."

H8: "Ülkemiz geride bence. Avrupa'da her öğrenciye tablet bilgisayar vs verilmişken bizim ülkemizde daha bilgisayar sınıfları bile yok, öğrencilerimiz teknolojiye yabancı kalıyorlar maalesef sınıf mevcutları da oldukça kalabalık olduğundan dolayı."

Tablo 12.Öğretmenlerin FATİH Projesi İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Öğretmen Görüşleri	f	%
Oldukça faydalı buluyorum	10	45,5
Çok faydalı ama yeterince yaygınlaşmadı	8	36,4
Faydalı ama altyapı eksiklikleri devam ediyor	6	27,3
Faydalı ve eğitimi daha etkili kılıyor	3	13,6
Akıllı tahta haricinde diğer ayakları uygulanmadı	1	4,5
Eğitimin tüm paydaşlarını işin içine katıyor	1	4,5

Tablo 12, araştırmaya katılan öğretmenlerin FATİH projesiyle ilgili genel görüşlerini yansıtmaktadır. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsinde hakim

olan görüş bu projenin faydalı olduğudur. Oldukça faydalı olduğunu düşünen öğretmenler %45,5(10) oranındadır. Katılımcıların %36,4(8)'ü projenin faydalı olduğunu ama yeterince yaygınlaşmadığını düşünmektedir. %27,3(6)'lık oran, projenin faydalı olduğunu ama altyapı eksikliklerinin devam ettiğini düşünmekte, %13,6(3)'lük oran da projenin eğitimi daha etkili hale getirdiğini dile getirmekte ayrıca %4,5(1)'lik oran da özel olarak eğitimin tüm paydaşlarının(öğretmen-öğrenci-aile) işin içine katılmasını sağladığını düşünmektedir. Burada FATİH projesinin eksikliği olarak özel bir sorun belirten katılımcıların %4,5(1)'i projenin tek ayak üzerinde yani sadece akıllı tahtaların kurulumu ile devam ettiğini diğer materyallerin(yazıcı, fotokopi makinesi vs.) okullarına gönderilmediğini belirtmektedir. Bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

H1: *"FATİH projesi iyi kullanılırsa amaca hizmet eder, ama henüz tam verimli kullanılmadı, sebepleri çeşitlidir. Örneğin proje her okulda aynı anda uygulanmadı, tam verimli kullanılması için zamana ihtiyaç vardır."*

H5: *"Materyallerin çoğalmasını sağladığını düşünüyorum, bu da öğrencilerimizde beyin fırtınası sağlıyor, faydalı buluyorum."*

H11: *"Proje güzel ama altyapısı da güçlendirilirse, oldukça faydalı olacaktır."*

H18: *"Bakanlığın hem öğrenci hem veli hem öğretmeni işin içine kattığı çok güzel bir proje, çünkü sadece tek yönlü öğretmenlere dönük değil bence, öğrenci ve veliler de işin içinde durmaktadır."*

Tablo 13. Katılımcıların Dersin Anlatımında Eğitim Ortamı Sınırlılıkları İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Eğitim Ortamı Sınırlılıkları	f	%
Sınıf mevcutları oldukça kalabalık	8	36,4
Uygulamalı konularda sınıf ortamı uygun değil	11	50
Herhangi bir sorun yaşamıyorum	2	9,1
Akıllı tahtaya özel sorunlar yaşıyoruz(elektrik-internet kesintisi vb.)	2	9,1

Tablo 13'te araştırmaya katılan retmenlerin DKAB veya Meslek Dersleri özelinde ders anlatımında karşılaştıkları eğitim ortamı sınırlılıkları ile ilgili görüşleri mevcuttur. Tabloya göre araştırmaya katılan retmenlerin %50(11)'si özellikle uygulamalı konuların anlatımında sınıf ortamının uygun olmadığını, bu derse özel mescit benzeri sınıfların oluşturulması gerektiğini dile getirmişlerdir. %36,4(8)'lk oranda katılımcılar, sınıf mevcutlarının oldukça kalabalık olduğunu belirtmişler ve bunun ders anlatımını zorlaştıran bir etken olduğunu bildirmişlerdir. Akıllı tahta ile ilgili sorun yaşayan katılımcılar %9,1(2)'lik kesimi temsil etmektedir. Ayrıca katılımcıların %9,1(2)'i de herhangi bir eğitim ortamı sınırlılığı ile karşılaşmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu retmenler de okullarında uygulamalı konuların üretiminde okuldaki mescitleri kullandıklarını o yüzden sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. İlgili rnek retmen görüşleri şu şekildedir:

H3: *"Dersin işlenişinde herhangi bir sınırlama ile karşılaşmıyorum, farklı farklı kaynakları kullanıyorum o yüzden bir sorun yaşamıyorum."*

H8: *"Bazen internet veya elektrik kesintileri oluyor. Öyle olunca akıllı tahtayı kullanamadığım için renciler de dersten kopabiliyorlar, bunun sıkıntısını yaşıyorum."*

H14: *"En büyük problemimiz bizim okulda sınıfların kalabalık olması. rencilere yeteri kadar zaman ayıramama ciddi bir problem oluyor."*

H1: *"Pratiğe dönük konularda özellikle sınıf ortamı bazen uygun olmayabiliyor, onun dışında herhangi bir sınırlılık görmüyorum."*

H12: *"Normalde dersimi anlatırken herhangi bir sorunla karşılaşmıyorum özellikle akıllı tahta sayesinde. Ama mesela ibadetleri üretirken sınıf çok uygun olmayabiliyor, mescit benzeri bir sınıf ortamı olmasını isterdim."*

Tablo 14. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Katılımcı Öğretmen Görüşleri	f	%
Kesinlikle kullanılmalı oldukça faydalı buluyorum	22	100
İşimizi kolaylaştırıyor ama içerik eksiklikleri var	1	4,5
Uygulamalı konularda çok faydasını görüyoruz	4	18,2
DKAB öğretmenleri diğerlerine göre teknolojiyi geriden takip ediyor	1	4,5
35-40 yaş üstü öğretmenler teknolojiyi kullanmıyorlar	1	4,5

Katılımcıların DKAB dersinde teknolojinin kullanımı ile ilgili görüşlerinin belirlendiği yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi katılımcıların tamamı teknolojinin kullanımının faydalı olduğunu ve kullanılması gerektiğini düşünmektedir. Katılımcıların %18,2(4)'si özellikle uygulamalı konularda faydasını çok gördüklerini belirtmek istemişlerdir. Ayrıca ilginçtir, %4,5(1)'lik kesim katılımcılar DKAB dersi öğretmenlerinin teknoloji kullanımında diğer branş öğretmenlerine göre daha geride olduğunu dile getirmişlerdir, ki bu sebepleri açısından üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur bence, çünkü araştırma yapmadan önce okullarda kendi yaptığım gözlemlerde de böyle bir eksikliğin var olduğunu sezmemekteydim. Katılımcıların %4,5(1)'i özellikle 35-40 yaş üzeri öğretmenlerin teknolojiyi kullanmadıklarını dile getirmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmen görüşlerinin bazıları şu şekildedir:

H1: *"Teknolojinin en çok kullanılabilirdiği ve kullanılması gerektiği bir derstir diye düşünüyorum."*

H3: *"Teknolojinin kullanımı özellikle akıllı tahtalar sayesinde çeşitli görsellerle öğrencilere sunum yapıldığı için faydalı olduğunu düşünüyorum. Biz de birşeyler katıyorsak iyi oluyor."*

H5: "Gerek öğrencilere verdiğimiz ödevler olsun gerekse de derste işlediğimiz konularda olsun teknolojinin kullanımının oldukça faydalı olduğunu düşünüyorum, hem öğrenci hem öğretmen açısından."

H6: "Kendi derslerimiz için teknolojiye ayak uyduramazsak geri kalmış olacağız, bence bunun için öğretmenler için neler yapılabileceği hakkında seminerler yapıp bu sorunun çözülmesi lazım. 35-40 yaş üzeri öğretmenler teknolojiyi hiç kullanmıyorlar. Sadece kullandıkları teknolojiler eski tepegözler gibi eski teknoloji aletler, yeni teknolojiye ayak uyduramıyorlar bu da eğitime olumsuz yansıyor."

H13: "Din kültürü öğretmenleri olarak genel bir özeleştiri yapmam gerekirse, teknolojiyi maalesef diğer branşlara göre daha geriden takip ediyoruz. Örneğin internet araştırması yaptığımızda da kendi konularımızla alakalı sınırlı kaynağa ulaşabiliyoruz. EBA üzerinde de fazla içerik bulamıyoruz. Teknoloji kullanımı özellikle soyut konular için faydalıdır bence daha somut hale getirebiliyoruz."

H22: "Herhangi bir konuda saatlerce anlatmak yerine akıllı tahtadaki bir görsel her şeyi özetliyor mesela, çok faydalı bence."

Tablo 15. Katılımcıların DKAB Dersi Bileşenlerinin Uyumu İçin Yapılması Gerekenler İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Katılımcı Öğretmen Görüşleri	f	%
Okul idaresi ve diğer öğretmenlerde DKAB dersine karşı oluşan bir önyargı var, bu değişmeli	1	4,5
Aile ve okul idaresinden yeterince destek alınamıyor	1	4,5
Öğretmen-öğrenci-veli işbirliği halinde olmalı	5	22,7
Öğrenci ve velilerin hazırbulunuşluğu çok az	1	4,5
DKAB öğretmenin din eğitimcisi profiline uygun yaşam sürmesi lazım	1	4,5
Veliler eğitim sürecine katılmıyorlar	5	22,7
Velilerin DKAB dersine karşı ideolojik bazı önyargıları vardır	5	22,7
Ergenlik dönemi öğrencileri için oryantasyon eğitimi verilmelidir	1	4,5

Tablo 15'e bakıldığı zaman araştırmaya katılan öğretmenlerde genel görüş DKAB dersi bileşenlerinin uyumu için öğrenci-veli-öğretmen-okul idaresi paydaşlarının tam bir koordinasyon halinde olmaları ve çeşitli açılardan önyargıların kırılması gerektiğidir. Özellikle öğretmenlerin %22,7(5)'si bazı velilerin DKAB dersine karşı ideolojik önyargılarının olduğunu ve bu yüzden öğrencilere tam olarak ulaşamadıklarını bunun da dersin işleyişini zor bir hale getirdiğini dile getirmişlerdir. Yine %22,7(5)'lik bir kesim velilerin derslerine karşı farklı açılardan ilgisiz olduklarını dile getirmişlerdir. Bunlar genellikle ideolojik önyargılar dışında kalan, örneğin genel sınavlarda DKAB dersinden daha az sayıda soru çıkması gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır. Katılımcıların %4,5(1)'i ergenlik dönemi öğrencileri için oryantasyon eğitimi verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Yine katılımcıların %4,5(1)'i okul idaresi ve diğer öğretmenlerin DKAB dersine karşı ideolojik önyargıları olduğunu ve bunun değişmesi gerektiğini belirtmiştir. Dikkat çekici olan %4,5(1)'lik kısım katılımcı, DKAB dersi öğretmenlerinin din eğitimcisi profiline uygun bir yaşam sürmesi gerektiği tezini dile getirmiştir ki bu da üzerinde ayrıca durulması gereken bir konudur. Çünkü araştırma yapmak için gidilen okullarda yapılan gözlemlerde de din eğitimi veren konumda olan bazı öğretmenlerin tavır ve davranışları itibariyle bu profile uygun davranmadıkları sezilmiştir. Sözgelimi DKAB dersi öğretmeni olan bir bayan öğretmenin başı açık ve açık kıyafetli bir şekilde derslere girdiği görülmüştür. Bu elbette bir önyargı değildir, tarafımca tespit edilen bir olgudur. Bunun eleştirilebilir bir durum olduğu kanaatindeyim. Çünkü din eğitiminin, özellikle islam dini eğitimi veren bir eğitimcisinin din eğitimi verebilmek için gerekli profile sahip olması gerekliliği kaçınılmazdır. Fakat eğitim-öğretim sistemi içerisinde kendisinden istenen şartları yerine getiren herkesin eşit haklara sahip olup ilgili kurumlarda görev yapabilmesi demokrasi kültürünün vazgeçilmezlerindedir. Ancak eşitlik ve adalet farklı kavramlar olup din eğitimi bağlamında düşünüldüğünde bazı sorunların baş göstermesi de kaçınılmaz olmaktadır. Ayrıca velilerin bu derse karşı ideolojik önyargılarının varlığı da bir başka temel demokrasi sorunudur. Ancak tüm bu konular araştırma konumuzu bağlamından

koparacağı için, başka araştırmacılara kaynak teşkil edecek sorunlar olarak düşünülebilir. Konu ile ilgili bazı öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir:

H1:” Okul idaresi ve diğer öğretmenlerde DKAB dersine karşı ideolojik bir önyargı var, bu değişmeli ve DKAB dersine uygun özel sınıflar oluşturulmalı”

H2:”Ailelerden ve okul idaresinden yeterince destek alamıyoruz, bunun için gerekli çalışmalar yapılmalıdır”

H6:”Ergenlik çağına gelen çocuklar için oryantasyon eğitimi verilmeli ve kız-erkek öğrencilere ayrı ayrı veli işbirliği sağlanmalıdır.”

H12:”Ahlaki değerlerin eğitimini vermeye çalışan birer rehber konumunda olduğumuzu düşünüyorum ama rehberlik öncelikle ailede başlar.”

H11:”DKAB öğretmenleri diğer öğretmenlerden farklıdır, din eğitimcisi profiline uygun yaşantımız olmalı, aileyle irtibatı kesmemeliyiz.”

H8:”MEB din eğitimi derslerine önem verdiği için zaten öğrencilerin açısından zaten bir çekiciliği var ve bu yüzden velilerin genelde bir olumlu destekleri oluyor. Fakat bazı velilerde ders konuları itibariyle bazı çekinceler oluyor o noktada kendilerine yardımcı olmaya çalışıyoruz.”

Tablo 16.Katılımcıların DKAB Dersi İçin Yapılabilecek Gelişmeler İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Katılımcı Öğretmen Görüşleri	f	%
Ders kitabı yetersiz ya da temel dini kaynaklara uygun değil, güncellenmeli	5	22,7
DKAB dersine özel etkinlik sınıfları oluşturulmalı	4	18,2
Din eğitimcileri birbiriyle iletişim halinde olmalı	2	9,1
Sosyal etkinliklere ağırlık verilmeli	2	9,1
Müfredat konuları daha dikkatli seçilmeli	6	27,3

Tablo 16 bize katılımcı öğretmenlerin DKAB dersi için genel olarak yapılabilecek gelişmeler ile ilgili görüşleri hakkında fikirler vermektedir. Ama dikkat edilen husus şudur ki bu gelişmeler genellikle bir eksikliğin giderilmesi veya hatanın düzeltilmesi şeklindedir. Tabloya göre katılımcıların %22,7(5)'si ders kitabının yetersiz olduğunu veya ders kitabındaki bazı bilgilerin dinin temel kaynaklarına uygun olmadığını ve kitabın güncellenmesi gerektiğini dile getirmekte, %18,2(4)'si DKAB dersine özel etkinlik sınıfları oluşturulması gerektiğini belirtmekte, %9,1(2)'i din eğitimcilerinin koordinasyon halinde hareket edip birbirleriyle çeşitli vasıtalarla iletişim halinde olmaları gerektiğini belirtmekte, %9,1(2)'i bu dersler için sosyal etkinliklere ağırlık verilmesi gerektiğini dile getirmekte ve %27,3(6)'ü de müfredat konularının daha dikkatli ve özenli seçilmesi gerektiğini ve müfredat konularının öğrenci seviyesine uygun olması gerektiğini dile getirmektedirler. Genel görüş dediğimiz gibi eksikliklerin giderilmesi yönündedir. Fakat özellikle ders kitabındaki bazı konuların sıhhsiz olduğu düşüncesi dinin kendisi açısından oldukça tehlikeli bir sorun olduğu düşünülmektedir. Sözkonusu konuların ne olduğu ile ilgili öğretmenlerin direk fikri alınmamış olmakla beraber genel olarak bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

H3: *"Özellikle DKAB dersinde eksik gördüğüm şey mesela 6. sınıf ders kitabındaki bazı görsellerin islam ahlakına uygun olmadığını görüyorum. Son zamanlarda düzeltildi bazı sıkıntılar ama konu sonlarında çıkarılacak ders ve ibretler hususu üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum."*

H9: *"Müfredatın iyileştirilmesi, konuların öğrenci seviyesine uygun ve çok fazla detaylı olmaması lazım. Daha çok itikadi ve ahlaki konulara yoğunlaşılmalı"*

H13: *"Bence din dersi öğretmenleriyle diyanet personelleri veya işin ehilleri daha fazla birlikte hareket etmelidirler. Özellikle müfredat ile ilgili bazı konuların öğrenci seviyelerine uygun olmadığını düşünüyorum, bu konuda ders kitabının yetersiz kaldığını görüyorum."*

H14: "Kitapların oldukça sıradan olduğunu düşünüyorum hatta bazı bilgilerin sıhhatinden bile şüphe duyuyorum"

H17: "Uygulama sınıflarımız olmadığı için bazı sorunlar yaşıyoruz."

H22: "Özellikle konu müfredatları azaltılmalı ve öğrencilerin bilişsel zekâları göz önüne alınarak soyut kavramların daha ileriki yaşlara bırakılması gerektiğini düşünüyorum. Mesela melek kavramı veya Allah kavramı anlatılırken 5. sınıftan itibaren değil de daha ileriki sınıflarda verilmesi gerektiğini düşünüyorum."

Tablo 17. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanım Durumları İle İlgili Bulgular

DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanım Durumu	f	%
Evet sık kullanıyorum	19	86,4
Nadiren kullanıyorum	3	13,6
Hiç kullanmıyorum	0	0
Toplam	22	100

Katılımcıların derslerinde akıllı tahta kullanım durumu yukarıda görüldüğü gibidir. Buna göre katılımcıların tamamı akıllı tahta kullanmakta, %86,4(19)'u sık kullanmakta, %13,6(3)'sı ise nadiren kullanmaktadır.

Tablo 18. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknolojinin İmkanlarından Faydalanma Durumu İle İlgili Bulgular

DKAB Dersinde Teknolojinin İmkânlarından Faydalanılma Durumu	f	%
Evet sık kullanıyorum	19	86,4
Nadiren kullanıyorum	3	13,6
Hiç kullanmıyorum	0	0
Toplam	22	100

Katılımcıların derslerinde teknolojinin imkanlarından faydalanma durumları yukarıda görüldüğü gibidir. Buna göre katılımcıların tamamı teknolojinin imkanlarından faydalanmakta,%86,4(19)'u sık kullanmakta, %13,6(3)'sı ise nadiren kullanmaktadır.

Her ne kadar 17 ve 18. tablolar birbirine benziyor gibi görünse de Tablo 17'de katılımcıların sadece akıllı tahta özelinde faydalanma durumu ele alınmış, Tablo 18'de ise katılımcıların genel olarak derste teknolojinin imkanlarından faydalanma durumları(tepegöz, cep telefonu, hoparlör, projeksiyon cihazı, flash bellek vs.) anlaşılmaya çalışılmıştır ve bu durum öğretmenlere de izah edilmiştir. Konu ile ilgili örnek öğretmen görüşü şu şekildedir:

H8: *"Eskiden projeksiyon cihazları vardı. Ama şimdi akıllı tahtalar tüm teknolojik cihazları kapsıyor ve tüm eksikliklerimizi gideriyor."*

Tablo 19.Katılımcıların DKAB Dersi İçin Akıllı Tahtada Ders Anlatımının Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Öğretmen Görüşleri	f	%
Oldukça uygundur	14	63,6
Uygundur ama ölçülü ve kontrollü kullanılmalı	1	4,5
Tamamen uygun değildir, bazı konularda kullanılamaz	4	18,2
Tamamen uygun değildir, öğretmen ağırlıklı olmalı	3	13,6

Tablo 19'da görüldüğü gibi katılımcıların %63,6(14)'sı DKAB dersi için akıllı tahtada ders anlatımının oldukça uygun olduğunu düşünmekte, %4,5(1)'i uygun olduğunu ama ölçülü ve kontrollü kullanılması gerektiğini düşünmekte, %18,2(4)'si akıllı tahtanın bazı konuların öğretiminde kullanılamayacağını düşünmekte, %13,6(3)'sı ise tamamen uygun olmayıp öğretmenlerin derste daha ağırlıklı olması gerektiğini düşünmektedirler. Tabloya göre öğretmenlerde ağırlıklı olan görüş akıllı tahtada ders anlatımının DKAB dersi için uygun olduğu yönündedir. Bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

H1: "Oldukça uygundur."

H3: "Tamamen uygun olduğunu düşünmüyorum, öğretmenlerin kendinden birşeyler katması lazım, ama özellikle görseller ve materyallerin kullanılması hususunda yararlanılabilir."

H9: "Oldukça uygundur ama tehlikeli yanları da mevcut. Ama öğrenciler sürekli akıllı tahtayı görünce daha sonra akıllı tahtayı kullanmadığımız durumlarda öğrenciler bir şey izlemeyecek miyiz diye sorup dikkatleri dağılıyor. Sürekli kullanılmalı ama ölçüyü ayarlamak lazım."

H11: "Tamamen uygun değildir, öğretmenlerin önce sınıf hazırlaması lazım. Daha sonra 10 dk. gibi bir sürede akıllı tahtayı kullanmalı."

H16: "Akıllı tahtanın tamamen kullanılmasına karşıyım, ana unsur olarak değil kaynak bir unsur olarak kullanılmalıdır."

Tablo 20. Katılımcıların DKAB Ders İçeriklerine Akıllı Tahta Üzerinden Ulaşılabilir Durumları İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Öğretmen Görüşleri	f	%
Evet ulaşabiliyorum	8	36,4
Kısmen ulaşabiliyorum, akıllı tahtada DKAB ders içerikleri çok az	9	40,9
Kendi imkanlarımla dışardan içerik temin ediyorum	3	13,6
Meb tarafından uygulanan kısıtlamalar var	2	9,1

Tablo 20'de görüldüğü gibi katılımcıların %36,4(8)'ü DKAB ders içeriklerine akıllı tahta üzerinde ulaşılabilir konusunda sıkıntı yaşamadıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcıların %40,9(9)'u ders içeriklerine kısmen ulaşabildiklerini ve akıllı tahtada DKAB ders içeriklerinin çok az olduğunu belirtmekte, %13,6(3)'sü ders içeriklerini kendi imkanlarıyla dışardan flash bellek vs. aracılığıyla temin ettiklerini dile getirmekteyken, %9,1(2)'i MEB tarafından uygulanan bazı kısıtlamalar nedeniyle akıllı

tahta üzerinden DKAB ders içeriklerine ulaşamadıklarını dile getirmişlerdir. Bu kısıtlamalar genellikle güvenli internet kısıtlamaları olarak dile getirilmiştir. Örneğin popüler video sitelerinin, MEB kaynaklı internet sağlayıcılarında erişime engelli olduğu belirtilmiş ve bunun da sözgelimi öğrencilere ahlaki değerler ile ilgili izletilmek istenecek bir kısa film aktivitesine ket vurduğu belirtilmiştir. Bazı örnek öğretmen görüşleri şöyledir:

H1: *"Kısmen ulaşabiliyorum, diğer içerikleri de kendim temin ediyorum."*

H6: *"Akıllı tahtada tam anlamıyla ulaşamıyoruz, kendimiz evde hazırlayıp getiriyoruz, akıllı tahtanın dönütü bu noktada eksik."*

H9: *"Ulaşıyoruz ama kısıtlamalar var. Özellikle MEB kaynaklı internette youtube'a ulaşamıyoruz ki öğrencilere birçok hatimler ve videolar izletemiyoruz. Sadece resmi sitelere mesela EBA'ya ulaşabiliyoruz ve maalesef EBA'da hiçbirşey yok. Bazı öğretmenlerin birlikte oluşturduğu eğitim portalları var ve maalesef bunlar da internet kısıtlaması dolayısıyla erişime engellidirler. MEB interneti yoğun bir kısıtlama getiriyor maalesef. Evde izleyip kaydedip flash diskle okula getiriyorum içerikleri"*

H11: *"Maalesef internet altyapımız sorunlu olduğu için genelde flash disklerle dışardan içerik getiriyoruz."*

H13: *"Akıllı tahtada internet olduğu zamanlarda ulaşabiliyoruz, özellikle ölçme değerlendirme sınav merkezinin hazırlamış olduğu testlere ve EBA'ya ulaşabiliyoruz internetin kesilmediği zamanlarda."*

H16: *"Hayır ulaşamıyoruz, çünkü internet sınırlamamız var. Mesela DKAB paylaşım siteleri var biz bunlara ulaşamıyoruz çünkü MEB tarafından sınırlamamız var, sadece EBA var ve EBA da yeterli değil."*

H22: *"Bu konuda EBA yetersiz. Öğretmenlerin içerikleri zenginleştirmesi gerektiğini düşünüyorum."*

Tablo 21.Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Kendilerine Sağladığı Avantajlar İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Avantajları	f	%
Zamandan tasarruf sağlama	6	27,3
Görsel ve işitsel açıdan derse dikkat çekmeyi sağlama	9	40,1
Hazır bilgiler bulundurma	1	4,5
Öğrencilerin derse odaklanmasını sağlama	5	22,7
Daha etkili ders işlemeyi sağlama	7	31,8
Soyut kavramların somutlaştırılmasını sağlama	1	4,5
Farklı kaynaklardan yararlanmayı sağlama	2	9,1

Yukarıdaki tabloda katılımcıların DKAB dersinde teknoloji kullanmalarının-akıllı tahta özelinde- kendilerine sağladığı avantajları ile alakalı görüşlerine yer verilmiştir. Tablo 21'e göre katılımcıların % 27,3(6)'ü derslerinde akıllı tahta kullanmalarının zamandan tasarruf sağladığını, %40,1(9)'i görsel ve işitsel açıdan derse dikkat çekmeyi sağladığını, %4,5(1)'i akıllı tahtalarda ulaşabilecekleri hazır bilgiler bulunduğunu, %22,7(5)'si öğrencilerin derse odaklanmasını sağladığını, %31,8(7)'i daha etkili bir ders işlemeyi sağladığını, %4,5(1)i soyut kavramların somutlaştırılmasını sağladığını ve %9,1(2)'i de farklı kaynaklardan yararlanmayı sağladığını dile getirmişlerdir.

Tabloya bakıldığı zaman görülen şudur ki farklı açılardan öğretmenler derste akıllı tahta kullanımının kendilerine sağladığı avantajlardan bahsetmiştir. Genel olarak bu avantajlar dersin öğrenci zihninde farkındalık ve öğretmen için de kolaylık sağladığından söz edilebilir. Yani kısaca maksimum verim-minimum israf ilkemizi desteklemektedir. Aslında bu bulgular bile başlı başına derste teknoloji kullanımının son derece yararlı olduğu varsayımını desteklemektedir ama bunun sınırlılıkları da irdelenmeden bir yargıda bulunmak doğru olmayacaktır. İlgili örnek öğretmen görüşleri şu şekildedir.

H1: "Zamandan tasarruf sağlıyor, ayrıca görsel açıdan da derse dikkat çekimi sağlıyor"

H3: "Akıllı tahtalarda ulaşabileceğim hazır bilgiler bulunmaktadır, ayrıca görsellerden faydalanmaktayım."

H4: "Başlıca bilgiye ulaşmanın yolu kolaylaşıyor. Birden fazla bilgiyi bir arada bulduran EBA gibi akıllı tahta uygulamalarına ulaşabiliyoruz."

H7: "Göze ve kulağa hitap ettiği için öğrenci kontrolünü sağlamak çok daha kolay oluyorken ayrıca bilgiyi öğrenci hafızasına da yerleştirmek daha da kolaylaşıyor."

H10: "Dersi daha iyi anlatabiliyorum, öğrenciler sorular soruyorlar ve ben bu sorulara daha rahat cevap verebiliyorum."

H15: "Akıllı tahta olduğunda derslerde bulabildiğimiz slayt ve animasyon türü materyaller vasıtasıyla öğrencilerin motivasyonunu artırmış oluyoruz. Mesela sadece ders kitabı olduğunda bir süre sonra monotonluk oluşuyor. Ama akıllı tahta dersi daha aktif hale getiriyor."

H19: "Özellikle bazı konularda akıllı tahtada gösterdiğimiz bir görsel direk olarak öğrencilerin zihninde canlanıyor dersi somutlaştırmayı sağlıyor"

H20: "Öğrencilerin devamlı benim sesimden duymalarındansa farklı seslerden duymaları onlar açısından faydalı oluyor, benim için de dinlenmemi sağlıyor. Derste çeşitlilik sağlıyor."

Tablo 22. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sebep Olduğu Sınırlılıklar İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sebep Olduğu Sınırlılıklar	f	%
Herhangi bir dezavantajı yoktur	7	31,8
Dikkat dağınıklığına sebep olması	9	40,1

Öğretmenleri tembelleğe itmesi	1	4,5
Altyapı sorunlarından kaynaklı sıkıntılar yaşatması	3	13,6
Öğrencileri tembelleğe itmesi	3	13,6

Tablo 22’de derste akıllı tahta kullanımının DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri açısından sebep olduğu sınırlılıklar irdelenmiştir. Katılımcıların %31,8(7)’i herhangi bir sınırlılık yaşamadıklarını dile getirmişlerdir ve bu önemli bir orandır. Bununla alakalı belki zaman içerisinde yapılacak iyileştirmeler neticesinde bu oranın yükselmesi olasıdır. Ayrıca katılımcıların %40,1(9)’i amacı dışında veya sık kullanılması gibi temel sebeplerden dolayı öğrencilerde dikkat dağınıklığına sebep olduğunu düşünmekte, katılımcıların %4,5(1)’i sık kullanıldığında öğretmenleri tembelleğe ittiğini düşünmekte, %13,6(3)’sü amacı dışında veya sık kullanılmasının öğrencileri tembelleğe ittiğini düşünmektedir. Katılımcıların %13,6(3)’sü da bazı altyapı sorunlarından kaynaklı olarak derste çeşitli sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Örneğin internet veya elektrik kesildiğinde dersin bölündüğünü belirtmişler, ayrıca tahtanın sınıf içerisinde simetrik bir konumda olmaması dolayısıyla öğrencilerin eşit bir görüş açısına sahip olmadıklarını ve bunun da akıllı tahtanın kullanımında bazı sorunlara sebep olduğunu dile getirmişlerdir. Konuyla ilgili bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

H3: *”Okulda da şahit oluyorum, öğretmenleri tembelleğe itiyor, öğretmenler çalışmıyor, gelip tahtayı açıp oturuyor ve başka şeylerle ilgileniyor. Dengeli kullanılması lazım.”*

H5: *”Öğrenciler akıllı tahtaya alıştıkları için, düz anlatım yöntemine geçtiğimizde öğrenciler hemen sıkılabiliyor.”*

H2: *”Herhangi bir dezavantajı olduğunu düşünmüyorum.”*

H15: *”Öğrencilerde alışkanlığa sebep oluyor bunun sonucunda akıllı tahta olmadığı zaman dikkatlerini toplayamıyorlar.”*

H11: "Fiziki yapıdan kaynaklı olarak tüm öğrencilerin tahtayı görememesi sorundur. Boyutu biraz daha büyütülebilir, ya da projeksiyon akıllı tahta olabilir. Özellikle sağ ve sol tarafta kalan öğrenciler daha rahat göremiyorlar tahtayı."

H21: "Öğrencilerin not tutmaları noktasında tembelliğe sebep oluyor, ayrıca tahtayı arka sıradakiler göremiyor ve tahta sınıfa göre simetrik değil."

Tablo 23. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtaya Uygun Ders İçeriklerinde Yapılabilecek Güncellemeler İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Akıllı Tahtaya Uygun Ders İçeriklerinde Yapılabilecek Güncellemeler	f	%
EBA üzerinde DKAB interaktif kitabı oluşturulması	2	9,1
EBA'da ders içeriklerinin zenginleştirilmesi	9	40,1
Alt sınıf öğrencilerine göre içeriklerin de oluşturulması	2	9,1
Kısa film ve animasyonlar eklenmesi	4	18,2
Materyallerin akıllı tahtada hazır halde bulunması	1	4,5
MEB internetindeki kısıtlamaların kaldırılması	1	4,5
Eksiklik görmüyorum	1	4,5

Tablo 23'te DKAB dersinde akıllı tahtaya uygun ders içeriklerinde yapılabilecek güncellemelerle ilgili katılımcı görüşlerine başvurulmuştur. Tabloya göre katılımcıların %9,1(2)'i EBA üzerinde diğer derslerde olduğu gibi DKAB için de interaktif bir kitabın oluşturulması gerektiğini, %40,1(9)'i EBA üzerinde ders içeriklerinin zenginleştirilmesi gerektiğini, %9,1(2)'i alt sınıflardaki öğrenciler için de uygun içeriklerin eklenmesi gerektiğini, %18,2(4)'si konularla ilgili kısa film ve animasyonların oluşturulup eklenmesi gerektiğini, %4,5(1)'i ders materyallerinin akıllı tahtada kullanıma hazır halde bulundurulması gerektiğini, %4,5(1)'i MEB interneti üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca %4,5(1) katılımcı herhangi bir eksiklik görmediklerini belirtmiştir. Bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

H1: "Diğer dersler için yapılmış ama EBA'da DKAB dersine uygun bir interaktif kitap yok ve konu içerikleri DKAB dersi için henüz hazırlanmamıştır."

H3: "Yani dersler günü gününe takip edilirse iyi olur, bazen soruları bulamıyoruz. Bunun sıkıntısını yaşıyoruz."

H4: "Akıllı tahtaya uygun ders içeriği olarak belki derslerin video şeklinde ya da kısa kısa daha esprili muhabbet ortamında içeriklerin atılmasının faydalı olacağını düşünüyorum."

H20: "Arapça dersi için öğrencilerin anlayabileceği düzeyde içerikler oluşturulabilir. Diğer dersler için yeterli görüyorum."

H21: "EBA'da çok fazla içerik yok, EBA içerikleri zenginleştirilebilir."

H16: "İnternet kısıtlamalarının kaldırılması gerektiğini düşünüyorum, çünkü zaten EBA üzerinde hiçbirşey yok, EBA işimize yaramıyor genelde evden içerik indirip okula getiriyoruz."

H14: "Ben çok eksiklik görmüyorum."

Tablo 24. Katılımcıların DKAB Dersine Uygun Akıllı Tahta Uygulamaları İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

DKAB Dersine Uygun Akıllı Tahta Uygulamaları	f	%
EBA	19	86,4
Antropi Teach	3	13,6
Microsoft Powerpoint	5	22,7
Morpa Programı	1	4,5
ODSGM	1	4,5
Diyanet Kur'an portalı	1	4,5
Özel yayınlar	6	27,3

Tablo 24'e bakıldığında katılımcıların DKAB dersine uygun akıllı tahta uygulamaları ile ilgili görüşlerine yer verildiği görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların %86,4(19)'ü DKAB ve Meslek Derslerinde EBA'yı kullandıkları görülmektedir. %13,6(3)'lük kesim Antropi Teach kalem uygulamasını kullandığını belirtmekte, %22,7(5)'lik kısım Microsoft Powerpoint programını kullandığını belirtmekte, %4,5(1) oranında katılımcı Morpa Kampüs programını kullandıklarını belirtmekte, %4,5(1) ODSGM(Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü) portalını kullandığını belirtmekte, %4,5(1) Diyanet İşleri Genel Başkanlığı'na ait Kur'an-ı Kerim portalını kullandığını belirtmektedir. Ayrıca %27,3(6) oranındaki katılımcı da kendilerinin farklı yayınevlerinden temin ettikleri özel yayınları kullandıklarını dile getirmektedir.

Tablo 25.Katılımcıların DKAB Dersi Müfredatının Akıllı Tahta Kullanımına Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Dair Bulgular

Katılımcı Görüşleri	f	%
Evet uygundur	11	50
Bazı konular haricinde uygundur	11	50
Uygun değildir	0	0

Yukarıdaki tabloda, araştırmaya katılan öğretmenlerin DKAB ders müfredatının akıllı tahta kullanımına uygun olup olmadığı ile ilgili görüşleri görülmektedir. Tabloya göre 22 katılımcının yarısı müfredatın akıllı tahta kullanımına uygun olduğunu belirtmiş, kalan yarısı da bazı konuların anlatımında uygun olmadığını, bazı konularda uygun olduğunu, yani kısmen uygun olduğunu dile getirmiştir. Uygun olmayan konular olarak genellikle soyut kavramların mevcut olduğu müfredat konuları belirtilmiştir. Örneğin melek kavramının akıllı tahta üzerinde anlatılamayacağı, bunu anlatmak için herhangi bir görsel kullanılamayacağından bahsedilmiştir. İslam dini inancına göre tasvir edilmesi uygun olmayan soyut kavramlar ile ilgili görsel kullanımı elbette mümkün olamamaktadır. Bu da din eğitiminin kendi yapısal sorunlarından birini teşkil

etmektedir. Din eğitimi derslerinin, müfredatı itibariyle diğer dersler ile aralarındaki farklardan biri de budur esasında. Konular ilahi olduğu için ve dinin özünde koşulsuz teslimiyet yani iman olduğu için bazı konularda, özellikle günümüz koşullarında, seküler birey yaşantıları da göz önüne alındığında, kavramların öğretimi oldukça zor bir hal almaktadır. Materyalist düşüncelerin etkisiyle yetişen nesiller herşeyi maddede aramaktadırlar ve böylece adeta akılları gözlerine inmiştir. Ancak manevi kavramların çoğunlukta olduğu din eğitimi dersleri müfredatlarına bakıldığında bu kişilerin maneviyata adeta kör kaldıkları görülecektir. Bu konumuz dışında kalan bir problem olduğu için derinlemesine bakılmayacaktır. Fakat araştırmacılar için kaynak teşkil edebilecek bir sorunsaldır.

Konu ile ilgili bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

H4: *"Evet uygundur."*

H6: *"Kesinlikle uygundur. Müfredat kitaba göre hazırlanmış, akıllı tahtaya göre değil ama biz bunu akıllı tahtaya göre de entegre edebiliriz."*

H11: *"Kısmen uygundur, kısmen de değildir."*

H16: *"Uygun olmayan noktalar da var. Mesela inanç konusunda bazı konularda kullanmak mümkün değil ama ahlaki konularda ve ibadet konularında rahatlıkla kullanabiliyoruz."*

H22: *"Akıllı tahtaya uygun ama dersimizde sözlü anlatımlarda çok. Mesela 5. sınıflarda Allah ve varlık ilişkisini anlatıyoruz burada görsel olarak faydalanabileceğimiz bir şey yok. Ne yapabiliriz, küçük yaşta görsellerin akılda daha fazla kalıcı olabilecek somut kavramlar koyup soyut kavramları daha ileriki yaşlara taşıyabiliriz."*

Tablo 26. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtayı En Sık Kullandıkları Konular İle İlgili Bulgular

En Sık Kullanılan Konu	f	%
İbadet konuları	9	40,1
Sure ezberleri	2	9,1
Siyer ve peygamber hayatları	2	9,1
Kur'an öğretimi	4	18,2
İslam ve bilim	1	4,5
Tasavvuf ve tarikatlar	1	4,5
Harita gerektiren konular	2	9,1
Hemen her konuda	2	9,1

Yukarıdaki tabloda, araştırmaya katılan öğretmenlerin DKAB dersinde akıllı tahtayı en çok hangi konuların öğretiminde kullandıkları ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Tablo 26'ya göre katılımcıların %40,1(9)'i daha çok namaz ve hac gibi ibadet konularında, %9,1(2)'i daha çok sure ezberlerinde, %9,1(2)'i daha çok siyer ve peygamberlerin hayatları konularında, %18,2(4)'si daha çok Kur'an-ı Kerim öğretiminde, %4,5(1) daha çok islam ve bilim konusunda, %4,5(1) daha çok tasavvuf ve tarikatlar konusunda, %9,1(2) harita gerektiren konularda, %9,1(2)'i de hemen her konuda akıllı tahtayı kullandıklarını dile getirmişlerdir.

Genel olarak somut bir şekilde ifade edilebilecek konuların anlatımında ve görsel öğelerden faydalanılma durumları olan konularda akıllı tahta kullanıldığı görülmektedir. Aslında soyut kavramların somutlaştırılmasında akıllı tahtanın oldukça büyük fayda sağladığı bilindiği halde bu durum kısmen DKAB ve meslek dersleri için geçerli olamamaktadır. Çünkü islam inancına göre, DKAB ve meslek derslerinde bulunan bazı soyut kavramların herhangi bir şekilde tasviri uygun görülmemektedir. Ayrıca maneviyatın had safhada olduğu bir ders olan DKAB için, sınırlı özellikteki şekillerle sınırı olmayan özellikteki kavramların açıklanmaya çalışılması mantığa da aykırıdır. Genel bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

H1: "*Kavram haritası vb görsel gerektiren ibadet konularında kullanmaktayım.*"

H6: "En fazla somut konular üzerinde, yani namazın kılınışı abdestin alınışı gibi pratiğe dönük konularda ve Hz. Muhammed'in hayatını işlerken kullanıyorum."

H7: "Peygamberimizin hayatı konusunda."

H12: "İslam ve Bilim ünitesinde çok güzel kullandık. Güncel dini meselelerde çok güzel kullandık."

H13: "Özellikle 12. sınıflarda tasavvuf ve tarikatlar konusunu anlatırken akıllı tahtadan bolca yararlandık. Onun dışında güncel dini meseleler konusunda yararlandık. 9. Sınıflarda yine kültür ve medeniyet ve gönül coğrafyamız ünitesinde haritalardan yararlandık."

H20: "Kur'an-ı Kerim dersinde öğrencilerin dinleme yapmaları ve gözle takip etmeleri ve tecvid konularında rahatlıkla kullanabiliyorum. Arapça dersinde öğrenci seviyelerine uygun olmadığı için kullanamıyorum, akaid dersinde akıllı tahtayı kullanamıyorum."

Tablo 27. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknolojinin Daha Verimli Kullanılabilmesi İçin Çözüm Önerileri İle İlgili Bulgular

Çözüm Önerileri	f	%
EBA din portalı oluşturulmalı	1	4,5
Tablet PC'lerin dağıtımı hızlandırılmalı	2	9,1
Öğretmenler çeşitli seminer ve kurslarla eğitilmeli	7	31,8
Ders içerikleri zenginleştirilmeli	5	22,7
Akıllı tahta altyapı sorunları çözülmeli	4	18,2
Her konuya uygun kısa film ve animasyon oluşturulmalı	2	9,1
DKAB dersine özel teknolojiyle donatılmış özel sınıflar oluşturulmalı	1	4,5
Akıllı tahtalar geliştirilmeli	2	9,1

Tablo 27'de katılımcıların DKAB dersinde teknolojinin daha verimli kullanılabilmesi için çözüm önerileri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Buna göre

katılımcıların %4,5(1)'i EBA din portalı oluşturulması gerektiğini, %9,1(2)'i öğrenci ve öğretmenlere gönderilen tablet PC'lerin dağıtımının hızlandırılması gerektiğini, %31,8(7)'i öğretmenlerin çeşitli hizmetiçi eğitim semineri ve kurslarla teknoloji kullanma becerilerinin artırılmasına dönük eğitilmesi gerektiğini, %22,7(5)'si ders içeriklerinin zenginleştirilmesi gerektiğini, %18,2(4)'si akıllı tahta altyapı sorunlarına kesin çözümler bulunması gerektiğini, %9,1(2)'i her konuya uygun kısa film veya animasyon tarzı içerikler oluşturulması gerektiğini, %4,5(1)'i DKAB dersine uygun teknolojiyle donatılmış etkinlik sınıfları oluşturulması gerektiğini dile getirmiştir.

Genel olarak araştırmaya katılan öğretmenler, öğretmenlerin çeşitli seminer ve kurslarla eğitilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Birinci bölümde, araştırmamızı tanımlarken, teknoloji ne kadar ileri düzeyde olursa olsun kullanacak kişinin insan olduğunu, dolayısıyla teknolojinin eğitimde kullanılmasının 2 ayağı olduğunu; bunlardan birinin teknolojinin eğitimde gelişmişlik düzeyi, diğerinin ise eğitimcilerin teknolojiyi kullanma düzeyleri olduğunu dile getirmiştik. Katılımcıların eğitimde teknolojiyi rahat kullanabilmek için eğitilme dileklerinin fazla olması da hem motive olduklarını ve hem de bu alanda bir eksiklik olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların yetersiz olduğu söylenebilir. Katılımcıların hizmet öncesi veya hizmetiçinde herhangi bir eğitim alıp-almadıkları irdelenmemiş olduğu için bu başka bir araştırmaya kaynak teşkil edebilir.

Akıllı tahta altyapı sorunlarının çözülmesi gerektiğini dile getirenlerin belirttiği başlıca akıllı tahta altyapı sorunları şunlardır:

- Elektrik kesintisi
- İnternet kesintisi
- Yazılımsal sorunlar
- Engelli internet

- Tahtanın sınıfta simetrik olmayışı
- Tahtanın yeterince büyük olmayışı

Katılımcı öğretmenlerin sunmuş olduğu çeşitli çözüm önerileri şu şekildedir:

H1: *"EBA'daki din portalı hızlı bir şekilde geliştirilmelidir ve DKAB öğretmenleri bu konuda bilgilendirilmelidir."*

H2: *"İçerikler biraz daha genişletilebilir ve öğrencilerin de rahat takip edebilmeleri için tabletlerin dağıtımını hızlandırılmalıdır."*

H3: *"Öğretmenlerin akıllı tahtayı iyi tanımalıdır. Öğretmen kendisi tahtayı açıp kapatmalıdır. Konusuna vakıf olmaları gerekir. Ekstra yardım gerektiren durumlarda tahtaya başvurmaları gerekir yoksa sürekli tahtaya başvurursa sıkıntı oluyor."*

H4: *"Öncelikle FATİH projesi kapsamında öğretmenlere dönük akıllı tahta, teknoloji ve internet ile alakalı muhakkak bilgilendirme seminerleri verilmelidir. Çünkü bazen öğretmenler akıllı tahtayı sadece bir video oynatma aracı gibi algılıyorlar, oysaki akıllı tahtada şekil çizme farklı görsellerle desteklenebildiği için öncelikle bilgilendirme seminerlerinin verilmesinin doğru olacağını düşünüyorum."*

H5: *"bazen içeriklere ulaşma konusunda biz yetersiz olabiliyoruz. Öğretmenlerin güncellemeler ile alakalı bilgilendirilmesi ve öğrencilerin de sadece akıllı tahta ile ilgilenmelerinin önlenmesi gerekmektedir."*

H6: *"Ders için MEB kaynaklı bazı ücretsiz içeriklerin dağıtılması gereklidir."*

H7: *"Alanla ilgili bilgilerin yüklenmesi"*

H8: *"Bence hizmetiçi olarak öğretmenlere materyal yükleme ile ilgili eğitim vermelidir. Akıllı tahta güzel ama materyaller çok az. Yükleyenler de yine bizim gibi öğretmenler dersteki anlatımları"*

H9: "Ders anlatırken, çocukların önünde de bir tablet veya masaüstü PC olması lazım. Herkesin önünde bir tablet PC olması bu işi baya kolaylaştıracaktır."

H10: "Özellikle yaşlı öğretmenler teknolojiye uzak duruyorlar. Onlara da eğitim verilirse ve onlar da kullanırsa iyi olur. Yeni jenerasyon biraz daha teknolojiyle içli dışlı olduğu için kullanabiliyor ama eski öğretmenler biraz daha uzak kalıyorlar."

H11: "Öncelikle akıllı tahtalar elimizdeki en teknolojik ürün olduğu için altyapılarının iyileştirilmesi lazım. Türkiye'de DİB her konuya uygun kısa filmler oluşturulabilir. Peygamberimizin tüm hayatını izletmek yerine mesela 'tebessüm etmek sadakadır' hadisini konu edinen bir kısa film izletmek öğrencilerin aklında çok daha iyi bir yer edinecektir."

H12: "İçerikler güncellenebilir, öğrenciler için daha cazip içerikler oluşturulabilir. Kısa filmler oluşturulabilir."

H13: "DKAB dersinde teknolojinin daha verimli kullanılabilmesi için öğretmenlere hizmetiçi seminerler verilmeli, akıllı tahta programları baştan sona anlatılmalı ve bunun takibinin yapılması gerektiğini düşünüyorum. Her yaştaki öğretmenlerin teknolojiyi sevmesi gerekiyor."

H14: "Bence yeterli şu anda daha fazla da çözüm önerisi aklıma gelmiyor."

H15: "Özellikle akıllı tahtaları sınıflara monte ederken bütün öğrencilerin görüş açıları dikkate alınarak dizayn edilmelidir. Bu olursa daha faydalı olur."

H16: "DKAB dersine özel teknoloji sınıfları oluşturulabilir bence."

H17: "Akıllı tahtanın hangi ünitelerde kullanılabileceğinin belirtileceği kılavuzlar olması gereklidir bence."

H18: "Akıllı tahtaların internet bağlantısı ile ilgili sorunlar yaşıyoruz. Elektrikler bazen kesiliyor. Bunlar ile ilgili iyileştirmeler yapılabilir."

H19: "Daha fazla materyal geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalı, ğretmen dersiyle ilgili hazırlıklı olarak derse girmelidir. Bazı ğrenci seviyesine uygun olmayan içeriklere de dikkat edilmelidir bence."

H20: "FATİH projesinin kontrollü bir şekilde kullanılması gerekir. Aslında iyi bir proje ama öğrencilerin otokontrolü olmadığı için ölçüyü kaırabiliyorlar."

H21: "Öğretmenler için tahtayı kullanabilecekleri uzaktan kumandalar verilebilir. Ayrıca ocukların ellerinde de tabletler olması önemli çünkü öğrencilerimizin maddi durumları da çok iyi değil evde bilgisayarları da yok, o yüzden çok fazla ödev de veremiyoruz."

H22: "Mesela akıllı tahtalar bazen çabuk ağırlaşabiliyor, yazılımlarında iyileştirmeler yapılabilir. İçeriklerin önceden hazırlanıp bize gönderilmesi çok iyi olabilir. EBA üzerinde içerikler zenginleştirilmelidir."

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. SONUÇLAR

Bu bölümde; araştırmaya katılan DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin akıllı tahta kullanma becerileri; öğretmenlerin kişisel özelliklerine(yaş, mesleki deneyim vs.), teknolojiye bakış açılarına ve eğitimde teknoloji kullanım durumlarına, kullanım durumlarında karşılaştıkları sorunlara ve bu sorunlarla başa çıkılması için uyguladıkları yöntemlere, sorunlara dönük önerdikleri çözüm önerilerine göre değerlendirilmiş ve bu bağlamda ilgili öğretmenlerin eğitimde teknolojiden azami ölçüde faydalanabilmeleri amaçlı olarak ortaya çıkan çeşitli sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırma, Diyarbakır ilinin merkez ilçelerindeki çeşitli ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yapılmış ve böylece öğretmenlerin teknolojiyi derste kullanma durumları ile ilgili bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmada amaç DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma becerileri üzerine olsa da, araştırma sürecinde günümüz itibariyle eğitimde kullanılan en belirgin proje olarak FATİH projesinin varlığı, özellikle de doğrudan eğitim-öğretim sürecinde kullanılan akıllı tahtalar araştırmamızın yönünü bu tarafa doğru sürdürmüş ve gelinen noktada ağırlık bu yönde olmuştur.

Araştırma neticesinde şu sonuçlara varılmıştır:

- Araştırmaya Diyarbakır merkez ilçelerinde görev yapan 22 öğretmen katılmıştır.

- Araştırmaya katılan erkek ve bayan öğretmen oranlarının eşit olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğretmenler daha çok, 15 kişi ile, 1-5 yıl arası görev yapan genç diyebileceğimiz öğretmenlerden oluşmaktadır. 6-10 yıl arası görev yapan 3, 11 yıl ve üstü görev yapan 4 öğretmen mevcuttur.
- Mezun olunan üniversite itibariyle Dicle Üniversitesi yoğunluktadır. Fakat mezun olunan üniversite, öğretmenlerin teknolojiye bakış açısı itibariyle anlamlı bir fark oluşturmamaktadır
- Araştırmaya katılan öğretmenlerden, alanla ilgili literatür takibi yapanların oranları yüksektir(%68,2).
- Görev yapılan okul türü olarak bakıldığında, imam-hatip ortaokulu ağırlıklı bir dağılım görülmüştür. Bu okullardaki DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri diğer okul türlerindeki öğretmenlere göre derslerini, eğitimin diğer paydaşlarıyla daha uyumlu bir şekilde işleyebilmektedir. İmam-hatip dışındaki okul türlerinde bazı velilerin bu derse karşı olumsuz önyargısı vardır.
- Özellikle genç yaştaki öğretmenler derslerinde daha zengin öğretim yöntem ve teknikleri kullanmakta ve böylece eğitim-öğretim etkinliğinin daha verimli olması için gerekli çabayı göstermektedirler.
- Öğretmenlerin tamamı derslerinde akıllı tahta kullanmaktadırlar. Fakat tahtanın tüm özelliklerine hakim olamadıkları için bu konuda eksiklikler mevcuttur. Bazı öğretmenlerin ders kitabını hiç kullanmadığı görülmektedir. Ayrıca bazı öğretmenler farklı materyallerden de faydalanmaktadır. Akıllı tahta kullanımı konusunda daha etkili eğitimlere ihtiyaç duyulmaktadır.
- Öğretmenlerin tamamı eğitimde teknolojinin kullanımını konusunda olumlu bakış açısına sahiptir. Fakat DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri genel olarak teknolojik gelişmelerle ilgili sınırlı bilgiye sahiptirler. Ayrıca BT kullanımı konusunda da eksiklikleri mevcuttur.

- FATİH projesinin öğretmenlerin tamamı için büyük bir nimet olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Özellikle akıllı tahta sayesinde öğretmenlerin büyük bir yardımcı edinmiş olduğu, dersin işleyişinden konuların daha iyi anlaşılabilirliğine kadar büyük fayda sağladığı görülmektedir. Ar(2016), öğretmenlerin bilişim teknolojilerini derslerinde kullanma durumlarıyla ilgili yaptığı çalışmada da aynı sonuca ulaşmıştır.
- Bazı ders konularının işleyişi sınıf ortamında çok zor olmaktadır. Uygulamalı konular için özel bir etkinlik sınıfı ihtiyacı vardır. Ayrıca sınıf mevcutlarının kalabalık olması öğretmenler açısından ders işleyişini zorlamaktadır.
- DKAB müfredat konuları seçilirken bazı noktalar göz ardı edilmektedir. Özellikle öğrenci seviyelerine uygun konular öğretilmelidir. Ayrıca fihhi olarak sorunlu konulardan da kaçınılması gerekmektedir.
- Bazı konuların anlatımında akıllı tahtanın uygun olmadığı anlaşılmıştır.
- Akıllı tahta üzerinden DKAB ders içeriklerine ulaşmak oldukça zordur. Tek resmi kaynak olarak EBA, içerik anlamında oldukça sınırlıdır. Ar(2018)'in çalışmasıyla da paralellik arz etmektedir bu durum. İşçitürk ve Turan(2018) da DKAB öğretmenlerinin EBA ile ilgili görüşleri noktasında aynı sonuca ulaşmıştır. Ayrıca akıllı tahta üzerinden farklı kaynaklara ulaşma noktasında altyapısal sorunlarla karşılaşmaktadır. Burada MEB internet sağlayıcısı oldukça fazla kısıtlamalar getirmekte, bu durum da öğretmenlerin farklı kaynaklara ulaşmasında sıkıntı doğurmaktadır.
- DKAB dersinde akıllı tahta kullanımı öğretmenlere zamandan tasarruf sağlama, derse dikkat çekmeyi sağlama, dersin daha etkili işlenmesini sağlama gibi avantajlar sağlamaktadır. Bu durum, Karaca(2018)'nin sosyal bilgiler öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına yönelik görüşleriyle ilgili çalışmasıyla da örtüşmektedir.

- Derste akıllı tahtaların kullanımı bazı noktalarda sınırlılıklara da sebep olabilmektedir. Kontrolsüz veya ölçüsüz kullanımı neticesinde öğrencilerde dikkat dağınıklığına, öğrenci ve öğretmenlerde tembelliğe sebep olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca ders esnasında elektrik kesintisi yaşanması, yazılımsal bazı sorunlar, internet erişimi olmaması gibi durumlar dolayısıyla da ders akışı bozulmaktadır.
- DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri akıllı tahtada EBA, MS Powerpoint ve Antropi Teach programlarını kullanmaktadırlar. Bu programların dışında bazı özel yayınevlerinin sunduğu interaktif içerikler de kısmen kullanılmaktadır.
- Akıllı tahtadan en çok ibadet konuları ve Kur'an-ı Kerim öğretimi gibi uygulamalı konuların anlatımında yararlanılmaktadır.

Araştırma sonuçları yukarıda madde madde yer almaktadır. DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma becerileri, eğitim-öğretim süreci itibariyle ele alınmış ve bu doğrultuda öğretmenlerin mevcut, teknolojiyi kullanma beceri durumları, var olan eksiklikleri ve kısmen beklentileri belirlenmiştir. Buna göre, 1-5 yıl arası görev yapmakta olan genç sayılabilecek öğretmenlerin yaşlı öğretmenlere göre daha aktif olarak teknolojiden faydalandıkları, faydalanma noktasında da daha istekli oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri teknolojinin eğitimde kullanılması konusunda oldukça isteklidir ve BT destekli eğitimin yaygınlaşması konusunda da hemfikirdir. Ancak ilgili öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu konuda bir eğitime tabi tutulmaları gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum, Turan(2012)'in ve Ar(2016)'ın çalışmalarıyla da paralellik göstermektedir.

BT teknolojilerinin ülkemizde eğitimde kullanılmasının en belirgin hali FATİH projesi ve özellikle de bu projeye sınıflara kurulan etkileşimli tahtalardır. Etkileşimli

tahtalar ders anlatımında öğretmenlerin vazgeçilmez bir yardımcısı olmuşlardır. Öğretilmesi zor olan soyut kavramların somutlaştırılmasında büyük fayda sağlamaktadır. Ayrıca ders işleyişinde, ilgili konular için görsel ve işitsel anlamda büyük zenginlik sağlamaktadır. Polat ve Özcan(2014)'ın akıllı tahta kullanan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurdukları çalışma ile de bu durum ortaya çıkmaktadır. Fakat etkileşimli tahtaların kullanımında öğretmenler bazı altyapı sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Elektrik kesintisi, internet erişim sorunları, akıllı tahtanın sınıf içindeki konumu ve boyutu gibi bazı sorunlar ders işleyişinde sorunlara neden olmaktadır. Karaca(2018) da akıllı tahtaların altyapı sorunları ile ilgili aynı sonuca varmıştır.

Teknolojinin insan yaşamında o kadar büyük bir yer kapladığı çağımızda, eğitim-öğretim sürecinin teknolojiden bağımsız düşünülmesi neredeyse imkânsızdır. Dolayısıyla öğretmenlerin de derslerinde teknolojinin imkânlarından faydalanması, ders etkinliklerinin daha verimli hale gelmesine katkıda bulunmaktadır. Fakat sosyal yaşamda tüm diğer alanlarda olduğu gibi, eğitimde teknoloji kullanımında da özellikle de somut hali olan etkileşimli tahtaların derste kullanımında da ifrat ve tefritten uzak durulması gerekliliği kaçınılmazdır. Özellikle etkileşimli tahtaların derste aşırı kullanımı, öğretmenlerin kontrolü kaybetmesine ve tembelleşmesine sebep olmaktadır. Karaca(2018) da ölçsüz ve kontrolsüz kullanıldığında, akıllı tahtanın öğretmenleri tembelleğe sürüklediği sonucuna varmıştır. Gülcü(2014) de akıllı tahta kullanımına ilişkin avantajlar ve dezavantajları, öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde incelediği araştırmasında bu sonuca varmıştır.

DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenleri derslerinde akıllı tahtalarda en çok EBA'yı kullanmaktadır. Fakat EBA'da bulunan kaynakların, özellikle DKAB ve Meslek Dersleri açısından oldukça sınırlı olduğu ve bu durumun da etkileşimli tahtaların etkileşim özelliğini kullanmaya elverişli bulunmadığı açığa çıkmıştır. Ar(2016)'ın çalışmasında da aynı sonuca varılmıştır. EBA haricinde öğretmenler, genelde kendi evde hazırladıkları MS Powerpoint sunumlarını, internet üzerinden ulaşabildikleri özel yayınlara ait içerikleri veya video paylaşım sitelerinde buldukları konulara ait video

materyallerini kullanmaktadır. MEB kaynaklı internet sağlayıcısında EBA haricinde erişim engeli olması da öğretmenlerin önündeki büyük engellerden biridir. Çünkü EBA üzerinden zaten yeterli içerik bulamayan öğretmenler, başka internet siteleri veya youtube gibi video sitelere erişim sağlayamamaktadır. Bu durum karşısında öğretmenler, kendi evlerinde ilgili içerikleri veya videoları bilgisayarlarına indirip, flash disk aracılığıyla getirip sınıfta akıllı tahta üzerinden çeşitlilik sağlamaya çalışmaktadır.

2. ÖNERİLER

- DKAB müfredatı alanında uzman kişiler tarafından özellikle öğrenci seviyeleri dikkate alınarak sadeleştirilmeli ve gereksiz-fayda sağlamayan bilgilerden kaçınılmalıdır. Ayrıca müfredat akıllı tahta kullanımına uygun hale getirilip bununla ilgili koordinasyon sağlanabilir.
- Din Eğitimi, bir bütün olarak düşünüldüğünde, eğitim bilimlerinin diğer branşlarından farklı olarak daha manevi ve kutsal bir amaç uğruna verilen ve sadece bir davranış değişikliği bilimi olarak değil, aynı zamanda değerler eğitimi olarak da değerlendirilen ve öyle de olması gerektiği için, eğitimcilerine -toplumsal manada- daha da büyük sorumluluk yüklenen bir bilimdir. Dolayısıyla eğitimci eğitimleri öncelik olmalıdır. DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin derste teknoloji kullanımına istekli olmaları fakat bu konuda kendilerini eksik hissedip bunun özelleştirisini de yapabiliyor olmaları göz ardı edilmemeli ve öğretmenlerin teknoloji kullanma konusunda etkili eğitimler almaları sağlanmalıdır. Bu, öncelikle hizmet öncesi üniversitelerde, hizmetiçi olarak da MEB tarafından sağlanmalıdır. Ayrıca bu eğitimlerde çeşitlilik ve süreklilik olmalıdır.
- EBA üzerindeki içeriklerin zenginleştirilmesi sağlanmalıdır. DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin EBA üzerinde içerik hazırlama ve bu içerikleri paylaşma konusunda etkili bir eğitim almaları sağlanmalıdır.

- Eğitimnin diğer paydaşlarının DKAB dersi özelinde, öğretmenlere destek olmaları, özellikle okul yöneticilerinin bu konuda daha hassas davranmaları gerekmektedir. Bunun için kurs ve çeşitli seminerlerle idareci ve velilerin eğitimi sağlanabilir.
- Akıllı tahtaların elektrik kesintisi sorunu, her okulda bulundurulacak ve otomatik olarak devreye girecek jeneratörler sayesinde giderilebilir. İnternet altyapısı da akıllı tahta kurulu okullara bir an önce kurulmalıdır. MEB kaynaklı internetteki erişim engelleri esnetilmelidir.
- Öğretmenlerin kendi kişisel gelişimleri açısından, alanlarıyla ilgili ve teknolojik gelişmelerle ilgili yazı, makale ve diğer bilimsel yayınları takip etmeleri gerekmektedir. Bu, öğretmenlerin tutumlarına bağlıdır. Özellikle ülkemizde ve dünyada teknoloji alanında yapılan gelişmeleri yakından takip etmelidirler.
- DKAB ve Meslek Dersleri öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma becerileri diğer illerde görev yapan öğretmenler aracılığıyla da araştırılabilir. Bu şekilde genel bulgu ve sonuçlara dayalı değerlendirmeler yapılabilir.
- DKAB ve Meslek dersleri için teknolojiyi kullanma durumları öğrencilere dönük olarak da araştırılabilir. Böylece öğrenciler gözünden bu derste teknoloji kullanım durumları ve bunlarla ilgili eksiklikler noktasında çeşitli tespitlerde bulunulabilir.
- Özellikle Din eğitimcilerinin toplum gözündeki değeri ve bunları belirleyen etkenler araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- AKKOYUNLU, Buket; YILMAZ, Meryem, “Öğretmen Adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile internet kullanım sıklıkları ve internet kullanım amaçları. Eğitim Araştırmaları, 19, 1–14.
- AKSOY, H. H. (2003). Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine İlişkin Bir Çözümleme. Eğitim Bilim Toplum, (4), 4-23.
- ALTINÇELİK, Bahriye, “İlköğretim düzeyinde öğrenmede kalıcılığı ve motivasyonu sağlaması yönünden akıllı tahtaya ilişkin öğretmen görüşleri”, Yüksek lisans tezi, **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2009
- AR ZAFER, Kıvılcım, “Ortaöğretim Öğretmenlerinin Derslerinde Bilişim Teknolojilerini Kullanma İle İlgili Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2016
- ARPACI, Mücahit, “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Yeterlikleri (İzmir İli Örneğinde Bir Alan Araştırması)”, Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2004
- BİLGİN, Beyza, **Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi**, Öncü Basımevi, s.1, Ankara 2001
- BİLGİN, Beyza; SELÇUK, Mualla, **Din Öğretimi Özel Yöntemleri**, Gün Yayıncılık, Ankara, 1995.
- CEYHUN, Yurdakul; ÇAĞLAYAN, Ufuk, **Bilgi Teknolojileri Türkiye İçin Nasıl Bir Gelecek Hazırlamakta**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın No: 361, Ankara 1997

CEYLAN, Yusuf, "Eğitimin Doğası Ve Din Eğitimi: Günümüzde Din Alanında Eğitimli Olmanın Anlamı", **Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi** / 47 (Ağustos 2018): 35-54. <https://doi.org/10.21054/deuifd.450893>

ORHAN, Derya; KURT, Adile Aşkı; OZAN, Şenay; SOM VURAL, Seçil; TÜRKAN, Fatih, "Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartlarına Genel Bir Bakış", **Bülent Ecevit Üniversitesi Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi**, c.2, s.1, Zonguldak 2014 <http://ebd.beun.edu.tr/index.php/KEBD/article/view/44>

DOĞAN, Recai; TOSUN, Cemal, **İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2002

Eğitim Dergisi, "Türkiye’de Eğitim Programlarında Yapılandırmacılık: Dün, Bugün, Yarın", Erişim:20 Mayıs 2019, <http://www.egitirim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/sayi-31-40/sayi-32-ekim-2011/739-turkiye-de-egitim-programlarinda-yapilandirmacilik-dun-bugun-yarin>

EKİCİ, Yakup, "Afyonkarahisar İlinde Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları Ve Bu Tutumları Etkileyen Faktörler", Yüksek Lisans Tezi, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2007

FATİH, "Vizyonumuz-Misyonumuz", Erişim:15 Mayıs 2019, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html>

GÜLCÜ, İsmail, "Etkileşimli Tahta Kullanımının Avantajları Ve Dezavantajlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri", **Akademik Bilişim Konferansı** içinde (613-619). Mersin: Mersin Üniversitesi

GÜRBÜZ, Sait; ŞAHİN, Faruk, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014

İŞÇİTÜRK BECİT, Gökçe; TURAN, Emine Zehra, "Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'na İlişkin Görüşleri", **Turkish Studies**, C:13, s:29(2018), s.35-45

KALAYCI, Gülsüm, “İlköğretim Öğrencileri Gözünde Kaynak Kişi Olarak Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni”, Yüksek Lisans Tezi, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2016

KARACA, Adem, “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, 2018

KAYA, Zeki, **Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme**. Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006

KIR, Hülya, “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojileri Eğitiminin Sorunlarına Yaklaşımları(İstanbul Örneği)” Yüksek Lisans Tezi, **Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, 2012

MEB, **MEB Genelge**, 2001/53, Ankara, 2001

MORGÜL, Tarık, “İnsan Davranışları Ve Kişilik Tipleri”, Lisans Tezi, **USA York University Türkiye Temsilciliği İşletme Bölümü**, 2013

ÖZDEMİR, Şuayip, “Malatya Özel İlköğretim Okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Yardımcı Araç Gereç Kullanım Düzeyi”, **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Çalışma Toplantısı-I**, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul, 2004

POLAT, Seyat; ÖZCAN, Ahmet, “Akıllı Tahta Kullanımıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, C.22, S:2(2014), s.439-455

DMY FELSEFE, “Eğitim Nedir”, Erişim:25 Nisan 2019, <https://www.dmy.info/egitim-nedir/>

DOĞAN, Recai; TOSUN, Cemal, **İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi**, Pegem Yayıncılık, Ankara 2002

KAYMAKCAN, Recep, “Türkiye’de Din Eğitimi Politikaları Üzerine Düşünceler”,
Ekev Akademi Dergisi, S:27(2006), s. 21-36

SMITH, B. O.; STANLEY, W. O.; SHORES, J. H., “Fundamentals Of Curriculum.”
Yonkers-on-Hudson, NY: World Book Company(1957)

TEBLİĞLER DERGİSİ, “İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”, **MEB Yayınları**,
Değişik: 2.5.2006/26156, 1993

TOSUN, Cemal, **Din Eğitimi Bilimine Giriş**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2012

TURAN, Emine Zehra, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Bilgisayar
Teknolojilerini Kullanım Düzeylerine İlişkin Görüşleri”, **Neşehir Hacı Bektaş
Veli Üniversitesi SBE Dergisi**, C:1, S:2(2012), s.23-41

UNESCO, **Information And Communication Technologies In Education: A Hand
Book For Teachers**, UNESCO, France, 2005

YALIN, Halil İbrahim, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Nobel
Yayıncılık, Ankara, 2002

EKLER

EK-1 GÖRÜŞME FORMU

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet	a) Kadın	b) Erkek
2. Kıdem	Yıl	
3. Mezun Olduğu Üniversite:		
4. Lisansüstü Eğitim:	a)Yüksek Lisans	b)Doktora
5. Alanla ilgili literatür takibi	a)Evet	b)Hayır

MÜLAKAT SORULARI

1. Derslerinizde hangi öğretim yöntemlerini kullanıyorsunuz?
2. Bu yöntemleri uygularken ne tür araç ve gereçlerden yararlanıyorsunuz?
3. Eğitimde teknolojinin kullanımı ilgili görüşlerinizi alabilir miyim?
4. Dünya’da ve Türkiye’de eğitim alanında teknolojinin kullanımıyla alakalı olarak yapılan yeniliklerle ilgili ne düşünürsünüz?
5. Eğitimde FATİH Projesi hakkında yorumlarınız nelerdir?
6. Bu dersin anlatımında özelde ne gibi eğitim ortamı sınırlılıkları vardır?
7. DKAB dersi için teknoloji kullanımı hakkında neler düşünürsünüz?
8. DKAB dersi bileşenlerinin uyumu ile alakalı olarak yapılması gerekenler nelerdir?
9. DKAB dersi için ne gibi gelişmeler önerebilirsiniz?
10. DKAB dersinde akıllı tahta kullanıyor musunuz?
11. DKAB dersinde teknolojinin imkanlarından faydalıyor musunuz?
12. DKAB dersi için akıllı tahtada ders anlatımı ne kadar uygundur?
13. DKAB ders içeriklerine akıllı tahta üzerinden ulaşabiliyor musunuz?
14. DKAB dersi için akıllı tahta kullanımının size sağladığı avantajlar nelerdir?
15. DKAB dersi için akıllı tahtanın sebep olduğu sınırlılıklar nelerdir?
16. DKAB dersi özelinde akıllı tahtalara uygun ders içeriklerinde ne gibi güncellemeler yapılabilir?

17. DKAB dersine uygun akıllı tahta uygulamaları hakkında bilgi verir misiniz?
18. DKAB müfredatı akıllı tahta kullanımına uygun mudur?
19. DKAB dersinde en fazla hangi konuların anlatımında akıllı tahtayı kullanmaktasınız?
20. DKAB dersinde teknolojinin daha verimli kullanılabilmesi için çözüm önerileriniz nelerdir?

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Müslüm YALÇI
Doğum Yeri ve Yılı	Diyarbakır/Silvan -1985
Eğitim Bilgileri	
İlköğretim	Şehit Polis Mehmet Erçin İlköğretim Okulu, 2000
Ortaöğretim	Diyarbakır Anadolu Lisesi, 2004
Lisans	İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE, 2009
Yüksek Lisans	Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019
Yabancı Dil	İngilizce
İletişim	
Elektronik Posta	meskun.mahal21@gmail.com